

NESTNIK

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 1. november 1963

Štev. 44 (1119)

100 let Rdečega križa

Bilo je leta 1859, ko je ženevski gospodarstvenik Jean Henry Dunant prispel v Italijo, da bi od cesarja dobil dovoljenje za gradnjo žitnih mlinov v Alžiriji. Toda cesar je bil »zaposlen«, kajti na italijanskih tleh se je bila krvava vojna med italijanskimi, francoskimi in avstrijskimi četami. In tam, kjer je bil cesar, je tekla kri v potokih. V bitki pri Solferinu se je bojevalo 300.000 mož in 40.000 jih je umiralo. Švicarski gospodarstvenik se je zgrozil ob pogledu na strahote, ki jih je videl. Pozabil je na svoje mline in improviziral prstovoljno pomoč za ranjence — tri dni je skrbel za ranjene Avstrijce, Italijane, Francoze. Ti trije dnevi so odločili o njegovem nadaljnjem življenju.

Ko se je vrnil v Ženevo, je v njem že dozorela ideja: vsaka država naj bi ustanovila posebno organizacijo za pomoč ranjenim vojakom. Napisal je knjigo »Spomin na Solferino« in vsebina tega drobnega dela je bila tako grenka, da je pretesla vso Evropo. V Ženevi so začeli uresničevati Dunantovo zamisel. Ustanovljen je bil »Komite petih«, ki se je kmalu preimenoval v »Mednarodni odbor Rdečega križa«.

Pred sto leti — oktobra 1863 — so se v Ženevi zbrali delegati šestnajstih držav. Sprejeli so ideje »petorice« in rdeči križ na belem polju je postal znak, ki naj bi na bojišču varoval zdravstveno osebje ter bolne in ranjene.

Prva ženevska konvencija je bila sicer šele leta 1864, vendar velja za rojstvo Rdečega križa oktober 1863, tako da ta mednarodna humanitarna organizacija, ki je danes razširjena po vsem širnem svetu, prav v teh dneh obhaja svojo stoletnico.

Spomeniki rasti Rdečega križa so, žal, vojne. Po ustanovitvi te organizacije so si v kratkih presledkih sledili krvavi spopadi: vojna med Prusijo in Dansko, francosko-pruska vojna, secesijska vojna v Ameriki, britansko-burška vojna v Južni Afriki, rusko-japonska vojna itd. Čeprav se v razvojni dobi, je Rdeči križ tudi v teh vojnah že odigral svojo neprecenljivo vlogo in v mnogih deželah je postala organizacija že tako močna, da je javno mnenje odločno zahtevalo bolj človeške odnose med bojujočimi se nasprotnikoma. Ženevske konvencije sta v letih 1899 in 1907 sledili še haški konvenciji o zaščiti vojnih ujetnikov in ideja Rdečega križa se je zmagoslavno širila daleč po svetu.

Med 1918 in 1945 je bil Rdeči križ upanje za milijone ujetnikov — od džungelskih taborišč pa do barak v senci velikih industrijskih središč. Hitlerjeva invazija na Poljsko je bila začetek plamena vojne, ki je zajel ves svet — od Atlantika do Pacifika, iz Arktike do afriških puščav — in zdelo se je, da je Rdeči križ pred nerešljivimi nalogami. Toda Mednarodni komite Rdečega križa, je zmagal tudi tokrat in ostal edini nevtralni faktor med sovražnimi silami. Kakorkoli že: samo centralni odbor je odposlal 36 milijonov paketov v vrednosti milijarde dolarjev.

Ko je bila vojna končana, so bili po vsej Evropi milijoni ljudi brez strehe — begunci na cestah. Milijoni civilistov so bil preseljeni in internirani. In spet je bil Rdeči križ tisti, ki je iniciativno priskočil na pomoč in lajšal gorje. Pa tudi po drugi svetovni vojni ni zmanjkalo ljudi, ki so potrebni pomoči. Rdeči križ jim je pomagal ob suški krizi, ob ustaji na Madžarskem, v alžirski osvobodilni vojni in pri spopadih v Kongu...

V zadnjih desetletjih so organizacije Rdečega križa, Rdečega polmeseča ter Rdečega leva in sonca posredovale po vsem svetu, kadar so ljudi zadele naravne katastrofe. Tukaj le nekaj takih primerov: leta 1958 — popustili so holandski nasipi in 80.000 ljudi je potrebovalo pomoč, poplave v Jugoslaviji, potres v Turčiji, poplave na Japonskem, potres v Grčiji, poplave v Indiji; mednarodna pomoč 129 milijonov švicarskih frankov; ali leta 1962 — potres v Perziji, organizacije iz 47 držav so prispevale 9 milijonov frankov; končno še leto 1963 — potres v Skopju, katastrofa v severni Italiji itd.; pomoč iz vsega sveta.

Danes je po vsem svetu vedno pripravljena velika miroljubna armada 170 milijonov ljudi,

Generalni sekretar OZN U Tant:

»Svet je na poti miru«

Ob obletnici ustanovitve Organizacije združenih narodov je generalni sekretar U Tant objavil posebno poslanico, v kateri je poudaril, da so bili letos — v osemnajstem letu obstoja svetovne organizacije — položeni temelji za nova upanja. Čeprav vzdušje še ni povsem očiščeno od vojne in groženj z vojno — je rečeno v poslanici — pa je svet vendarle na poti miru. Posebej je U Tant dejal, da je sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov odprl vrata za nadaljnje in pomembne korake k miru in razorožitvi. Ravno dan Združenih narodov je ugodna priložnost, da proučimo dosežke in neuspehe, značilne za minula leta, in da obnovimo naše zanimanje za ideale miru in tolerance ter za čedalje večje sodelovanje med državami.

Takega mnenja danes ni le generalni sekretar OZN, podobno stališče zastopajo mnogi vodilni politiki tako na Vzhodu kakor tudi na Zahodu, predvsem pa predstavniki izvenblokovskih držav, katerim gre v prvi vrsti zasluga za to, da se je začela uveljavljati politika miroljubnega sožitja, hkrati pa popuščati napetost v svetu. Novi predsednik britanske vlade Aleksander Douglas Home, ki je prej vodil britansko zunanjo politiko in kot zunanji minister tudi podpisal moskovski sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov, je takoj po prevzemu nove funkcije izjavil, da obstajajo možnosti, da bi Zahod »prebrodil križišče nevarnosti« v svojih odnosih s Sovjetsko zvezo. Po njegovem mnenju bodo nastale nove možnosti na področju razorožitve in nadzorstva nad atomsko oborožitvijo, če se bo

Minister dr. Kreisky

bo uradno obiskal Indijo

Na povabilo indijske vlade bo zunanji minister dr. Kreisky v dneh od 4. do 9. novembra uradno obiskal Indijo, kjer bo z vodilnimi politiki vodil razgovore o vprašanjih, ki se nanašajo na interese obeh držav. Med svojim bivanjem v Indiji bo imel minister Kreisky tudi posebno predavanje o vprašanjih evropske integracije. Zadnjič je Indijo obiskal avstrijski zunanji minister leta 1958, in sicer takratni minister ing. Figl v okviru polovanja po azijskih državah.

Italijanski socialisti za vstop v vlado

V Rimu je več dni zasedal kongres italijanskih socialistov, na katerem se je zbralo nad 600 delegatov, izvoljenih na kongresih posameznih federacij, poleg tega pa okoli 2000 gostov in novinarjev iz vsega sveta. »Vsi pogledi so uprti v Rim,« je predstavnik stranke poudaril v otvoritvenem govoru in s tem nakazal tudi veliki pomen tega kongresa, saj je bilo že od vsega začetka jasno, da bo od sklepov kongresa v veliki meri odvisen nadaljnji razvoj Italije.

Letošnji kongres italijanskih socialistov je imel namreč pred seboj zgodovinsko odločitev: dati jasen odgovor na vprašanje, ali je socialistična stranka Italije pripravljena sodelovati v vladi. Okoli tega vprašanja so se razprave v stranki in izven nje vlekle že več let. Dolga leta so bili italijanski socialisti v opoziciji in šele pred nedavnim so se odločili, da vsaj parlamentarno podpirajo vlado tako imenovanega levega centra. Toda »časni so dozoreli za širšo udeležbo delavstva pri vodenju države,« je moral priznati celo vsok predstavnik krščanskih demokratov in tudi generalni sekretar socialistične stranke Nenni je ugotovil, da danes ne gre več samo za podporo vlade, marveč za sodelovanje v vladi.

Kongres je po večdnevni razpravi izglasoval resolucijo, s katero italijanski socialisti izražajo pripravljenost za sodelovanje v vladi levega centra. Toda pot do tega sklepa ni bila lahka, saj se je kongres začel v znamenju precejšnje neenotnosti, kajti levo krilo stranke, ki ima za seboj okoli 40 odstotkov članov, prvotno ni bilo naklonjeno sodelovanju s krščanskimi demokrati. Šele v živahni diskusiji se je izkristaliziralo enotno stališče in tako bo socia-

prstovoljni člani Rdečega križa, ki nadaljujejo človečansko misijo Henryja Dunanta, kateri je pred sto leti kot prvi z zastavo Rdečega križa tvegati lastno življenje, da bi pomagal reševati življenja drugih. Leta 1901 je Dunant kot prvi prejel Nobelovo nagrado in letos je bil Rdeči križ kot organizacija že tretjič deležen tega visokega priznanja.

dosedanji sporazum izkazal kot uspešen. Poudaril pa je, da trenutno še ne more reči, da so nevarnosti minile, čeprav pomeni moskovski sporazum korak naprej. Precej sorodno stališče pa je na nedavni tiskovni konferenci zastopal tudi predsednik sovjetske vlade Hruščov, ki je dejal, da je sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov sicer velikega pomena, vendar tega pomena ne bi smeli precenjevati, ker je le prvi korak na poti k splošni razorožitvi.

O problemu razorožitve trenutno spet razpravlja politični odbor Generalne skupščine OZN in je opaziti, da poteka ta razprava v bistveno bolj ugodnem ozračju, kot so se odvijali razorožitveni razgovori v zadnjih letih. Velika sprememba, do katere je prišlo, je predvsem v tem, da zdaj ne razpravljajo več o tem, kdo je za mir in kdo ne, kdo je za razorožitev in kdo ne, marveč danes konkretno diskutirajo o tem, kakšne konkretne in praktične korake je treba napraviti na poti h končnemu cilju — popolni razorožitvi in kolektivni varnosti pod okriljem OZN. Sedanji razorožitveni razgovori so predvsem osredotočeni na iskanje možnosti in oblik postopnega reševanja tega problema in ravno v tej smeri so izgledi mnogo večji, da bo v enem ali drugem konkretnem vprašanju le mogoče najti jezik, ki ga bosta razumeli obe strani. Moskovski sporazum to jasno potrjuje in bo treba le nekoliko več političnega poguma in realizma, da se bo pot zgladi tudi v ostalih smereh.

listična stranka kot močna enota začela pogajanja o novi vladni koaliciji. Do kakšnih uspehov bodo privedla ta pogajanja, bo pokazala že bližnja bodočnost, saj je sedanja prehodna vlada s svojim odstopom čakala le še na sklepe socialističnega kongresa.

Vsekakor je jasno, da bodo morali desničarski krogi v marsičem odstopiti od svoje dosedanje politike in je pričakovati, da bo prišlo v Italijo do važne prelomnice. Pogoji, pod katerimi so socialisti po dolgi letih spet pripravljani sodelovati v vladi, se opirajo namreč na dosledno izvajanje programa in je tudi pogajanja za vstop socialistov v vlado treba voditi na osnovi nepreklicnih stališč:

1. nova zunanjepolitična usmeritev, tako da bo Italija postala aktivna sila miru;
2. v notranji politiki pa ukrepi, tako da bo gospodarski razvoj v skladu s težnjami množice po stvarnem zvišanju mezd.

Ravno v teh vprašanjih je krščansko-demo-

„Zrahljana“ koalicija se začenja uveljavljati

Nesoglasja med obema vladnima strankama se sicer niso zmanjšala, vendar je prišlo med njima do neke vrste premirja. V nepričakovano mirnem ozračju sklenjeni državni proračun za leto 1964, ki ga je zadnje sredo obrazložil v parlamentu finančni minister dr. Korinek in bo o njem začel parlament razpravljati prihodnji teden, se je dejansko izkazal kot preizkusni kamen. Od takrat je vlada rešila že celo vrsto drugih konkretnih vprašanj, ne da bi prišlo do nove zaostritve med koalicijskima strankama.

Seveda pri teh vprašanjih ni šlo za načela, v katerih sta obe strani slej ko prej nepopustljivi. Toda tudi pri bolj kočljivih problemih ni več opaziti tiste napetosti, kot je prevladovala zadnje tedne. Vse kaže, da je prišel čas, ko se bo začela uveljavljati »zrahljana« koalicija, kakor sta jo obe stranki predvideli pri zadnjih vladnih pogajanjih. Prvi konkretni primer, ki kaže v to smer, je socialistični predlog za spremembo volilnega zakona. ÖVP tega predloga ni sprejela, marveč je izdelala svoj lastni predlog in po poteku predpisanega roka bo o obeh predlogih odločal parlament v svobodnem glasovanju, kjer poslanci posameznih strank ne bodo več vezani na koalicijski pakt. Podobno pot bo po vsej verjetnosti šel tudi socialistični osnutek zakona proti korupciji, ker je prav tako naletel na odpor pri ÖVP.

Torej izgleda, da bo v bližnji bodočnosti prišlo do bistvenega povečanja vpliva parlamenta, ki bo v važnih vprašanjih suvereno odločal.

Ustavljene so sovražnosti med Alžirijo in Marokom

Konferenca voditeljev štirih afriških držav v Bamaku, kjer so se sestali predsednik alžirske vlade Ben Bela, maroški kralj Hasan, etiopski cesar Haile Selassie in malijski predsednik Modibo Keita, je trajala le kratek čas, vendar je privedla do uspeha, kot so ga pričakovali le največji optimisti. Namen sestanka je bil, da bi proučili možnosti za ustavitev sovražnosti med Alžirijo in Marokom, ki so pred nedavnim vzplamtele na področju Sahare, kjer je nejasna mejna črta ena izmed posledic nekdanje kolonialne oblasti.

Na konferenci v Bamaku so se sporazumeli, da bodo sovražnosti ustavljene 2. novembra, osporavano ozemlje pa bo kot nevtralni pas postavljen pod nadzorstvo afriških držav, dokler ne bo o njem dokončno odločila »Organizacija afriške enotnosti«.

Neblokovske države

pripravljajo novo mednarodno akcijo

Na sedežu Združenih narodov v New Yorku je slišati, da pripravljajo neblokovske države novo mednarodno akcijo. Države, ki niso vezane na bloke, so v zadnjih letih izdelale in predložile že celo vrsto pobud in načrtov za mirno reševanje problemov mednarodnega pomena in jim gre velika zasluga, da je bilo nekaj teh konkretnih vprašanj rešenih in se je s tem zmanjšala politična napetost v svetu.

Pri sedanji akciji gre za proučitev možnosti novega sestanka šefov malih in izvenblokovskih držav, ki naj bi bil prihodnje leto. Vodilno vlogo tudi tokrat igra jugoslovanski predsednik Tito, ki je navezal stike s predsednikom indijske vlade Nehrujem, indonezijskim predsednikom Sukarnom in predsednikom Združenih arabske republike Naserjem. V obveščenih krogih poudarjajo, da bodo na to konferenco verjetno povabili tudi predstavnike tistih nevtralnih držav — med njimi je tudi Avstrija — ki se svoječasne beograjske konference niso udeležile.

Prizadevanja blokovsko nevezanih držav spremlja z velikim zanimanjem vsa svetovna javnost, kajti v svetu čedalje bolj prodira spoznanje, da ima človeštvo v sedanji situaciji eno samo alternativo: politiko miroljubne koeksistence, ki pomeni enakopravno sodelovanje narodov in držav ne glede na družbeno ureditev. Države, ki odklanjajo razdelitev sveta na politične bloke, pa so naravno najbolj odločni in dosledni poborniki take miroljubne politike, zato njihov ugled v svetu tudi nenehno narašča in postajajo vedno bolj važni činitelji pri reševanju svetovnih problemov.

kratska stranka doslej kazala najmanj razumevanja. Toda zadnji razvoj v Italiji kaže, da politika vlade proti socialismu in sploh proti naprednim silam nima več izgledov, kar pomeni, da bo tudi obstoj vsake bodoče italijanske vlade mogoče le ob podpori leve. V tem pa je tudi ugodna priložnost za napredne sile, v konkretnem primeru za socialistično stranko, da pri bližnjih pogajanjih postavi primerno ceno: enakopravno sodelovanje pri bodočem razvoju Italije.

Klub slovenskih študentov na Dunaju: Tesno povezani z ljudstvom

hočemo krepiť narodne dobrine
slovenske narodne skupine na Koroškem

V eni zadnjih številki našega lista smo poročali o prvem letošnjem sestanku in hkrati obnem zboru Kluba slovenskih študentov na Dunaju, kjer je bil podan obračun o delovanju v zadnjem letu in so bile nakazane smernice za bodoče delo. O teh smernicah in sploh o nalogah je govoril novi predsednik Miško Kulnik v obsežnem govoru, iz katerega objavljamo tukaj nekaj glavnih misli.

S tem, da smo se odločili za klub, smo se odločili za Koroško. Saj je glavni namen kluba, da pospešuje in krepi narodne dobrine slovenske narodne skupine na Koroškem. Ne more nam biti vseeno, kaj se dogaja na Koroškem; naša naloga in dolžnost je, da ohranimo našo besedo, da ohranimo našo kulturo. Dokler pa nimamo vseh tistih pravic, ki nam grejo, dokler vemo, da člen 7 državne pogodbe ni popolnoma uresničen, ko moramo otroke posebej prijavljati k pouku materinščine, ko mešano ozemlje nima dvojezičnih napisov (tako da smo Slovenci na zunaj samo iskra pod pepelom), ko ne moremo uporabljati lastnega jezika v uradih in ko še naprej delujejo proti nam tako imenovane domovini zveste organizacije, tako dolgo koroški Slovenci ne bomo mogli molčati. In če opažamo, kako propadajo tudi že katoliški duhovniki, če gre za spoštovanje drugega naroda, ko ravno tisti, ki bi morali pridigati ljubezen in spravo, hočejo ukleniti v verige človečanske pravice, bomo morali povedati svoje mnenje tudi Cerkev.

Videti Koroško pa ne pomeni, da jo gledamo kot gledališče, temveč jo moramo doživljati. Če opažamo, kako se iz dneva v dan potaplja naša bratje, ki nečesto dati naprej dediščine, ko na Koroškem skoraj ni več družine, ki ne bi imela odpadnika, seveda ne smemo misliti, da ni več pomoči. Ni nam treba vedno imeti občutek, da smo zatiran, preganjan in teptan narod, marveč je potrebno, da izrabimo svoje možnosti. Razmere, v katerih živimo danes po dveh vojnah, so se spremenile; živimo v demokratični državi, kjer lahko povemo svoje mnenje. Povedati pa ga bomo mogli samo tedaj, če bomo izpolnili tudi drugi namen kluba, ki pravi, da klub skrbi za kulturnim prilikam ter današnjim potrebam primerno izobrazbo članov.

Povezani hočemo ostati s koroškim ljudstvom. Ne bomo se razdvajali ob svetovnonazornih vprašanjih, ne bomo se klali med seboj, kajti rimski pregovor »duobus litigantibus tertius gaudet« — če se dva prepirata, se tretji veseli — kaže dovolj jasno, kdo bi imel dobiček. Iskali bomo to, kar nas drži, in to je samo naša slovenska beseda, naša kultura. To poudarjam zato, ker so še vedno ljudje, ki ne znajo razlikovati slovenstva od svetovnega nazora. Če hočemo delati z obema rokama, to pomeni, da hočemo sodelovati z obema taborama na Koroškem. Da so koroški Slovenci deljeni v dva tabora, je dejstvo in od nas mladit je odvisno, kako velik bo ta prepad. Sicer pa se je v zadnjih letih tudi v tem oziru marsikaj izboljšalo. To dokazuje skupni nastop koroških Slovencev ob spominski prireditvi na dan izseljevanja; dokaz, da smo koroški Slovenci enota, so tudi skupne spomenice o šolskem uprašjanju, je odločno zavračanje ugotavljanja manjšine. Naj ne bi bilo slovenskega intelektualca, ki bi odobral tako ugotavljanje. Na Koroškem sploh ni ozračja za ugotavljanje manjšine in ni jamstva za samoodločbo; dokazov imamo dovolj. Če smo le malo odprli oči ob priliki ljudskega štetja, smo bili priče obrekovanjem in grožnjam od strani tistih, ki so delovali v službi demokratične države. Poleg tega pa je tako ugotavljanje protinavarno in ga odklanja tudi Federalistična unija evropskih manjšin.

Ko bomo v tem letu na naših sestankih spoznavali globino naroda, bomo to skušali ob spoznavanju slavni koroških voditeljev. Ker je letos 150-letnica rojstva Andreja Einspielerja, je hotel klub v počitnicah pripraviti sestaneke in spominsko proslavo v Svecah v Rožu. Čeprav do sestanka ni prišlo, se hočemo vseeno spomniti Andreja Einspielerja v klubskem okviru. Če pa še spoznamo Einspielerja, naj se seznanimo tudi z drugimi koroškimi voditelji in kulturniki: Antonom Janežičem, Urbanom Jarnikom, Matijo Majarjem Ziljskim, Drabosnjakom in drugimi.

Druga važna naloga, ki jo je zasnoval klub že lani, a je zaenkrat splavala po Donavi, je izdajanje lastnega klubskega glasila. S tem glasilom bi skušali poudariti nove ideje, saj je bila vedno mlada študirajoča generacija tista, ki je gojila vsaj malo revolucionarnega duha. Zakaj bi mi, ki smo združeni v klubu kot osrednji študentski organizaciji, ne izkoristili teh možnosti, zato vabim k sodelovanju vse članke kluba.

V počitnicah bomo priredili klubski sestaneke, prvi študijski teden, kateri nam nam pomaga, da bomo bolj podrobno spoznali kulturni, gospodarski in politični položaj koroških Slovencev. Tudi v počitnicah je treba delati; ne samo, da si prislužimo nekaj denarja ali da pomagamo domačim pri delu. Hodimo budni skozi naše vasi in cenimo to, kar je še

Državni proračun za leto 1964:

V povišanih postavkah se odraža splošna podražitev

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, je ministrski svet po nepravilno stvarni razpravi odobril osnutek državnega proračuna za leto 1964, o katerem bo parlament začel razpravljati prihodnji teden. Obe vladni stranki sta poudarili, da ta osnutek ne predstavlja idealne rešitve in to postane tudi takoj jasno, če si nekoliko bližje ogledamo posamezne postavke. Že na prvi pogled namreč vidimo, da se bodo postavke skoraj brez izjeme povišale, da bodo izdatki narasli na vseh področjih državnih financ, kar pomeni, da se v novem proračunu zelo jasno odraža nevarnost nadaljnje podražitve.

V rednem proračunu znašajo predvideni izdatki 56.766,7 milijona šilingov, medtem ko so bili za leto 1963 predvideni v višini 56.292 milijonov; dohodki rednega proračuna so določeni s 56.237,1 milijona šilingov, za leto pa jih je proračun predvideval v višini 55.718 milijonov. Izredni proračun je letos obsegal 2781 milijonov, prihodnje leto pa naj bi jih bilo 3418.

Na posameznih področjih je primerjava naslednja: zakonodaja letos 59 in v prihodnjem letu 64 milijonov šilingov; sodišča in računski dvor 25 (27), urad zveznega kanclerja 163 (168), ministrstvo za zunanje zadeve 248 (239, torej edina postavka, ki se ne bo povišala, marveč zmanjšala), notranje ministrstvo 1611 (1725), pravosodje 649 (690), šolstvo 3756 (4097), umetnost 223 (253), šolske gradnje 330 (430, vendar je treba upoštevati, da je moral parlament letošnja sredstva naknadno povišati za 180 milijonov šilingov), socialna uprava 7808 (8356), kmetijstvo in gozdarstvo 1381 (1578), trgovina in obnova 449 (504), državne gradnje 3612 (3745), državna obramba 2397 (2523), promet in elektrogospodarstvo 253 (268), pošta 4541 (5201), železnica 8900 (9679) ter finančni dolgovi letos 2823 in v prihodnjem letu 3306 milijonov šilingov.

Poučni izlet gojencev kmetijske šole v Podravljah

(Nadaljevanje)

Delavsko samoupravljanje

Po ogledu obrata za proizvodnjo plemenitih in pitanih prašičev v Ihanu je direktor inž. Lucijan Krivic povabil gojence na zakusko, med katero se je razvila široka diskusija o raznih vprašanjih, tako o delavskem samoupravljanju na obratih Agrokombinata, o sistemu plačevanja kmetijskih delavcev ter o strokovnih kadrih.

V zvezi z delavskim samoupravljanjem smo zvedeli, da deluje na vsakem izmed obratov Agrokombinata obratni delavski svet, ki samostojno rešuje mnoga proizvodna vprašanja. Tako spada med drugim v pristojnost obratnih delavskih svetov sestava in sprejem gospodarskega plana za posamezna gospodarska leta, določitev sredstev za skupno uporabo, delitev osebnih dohodkov, sprejem in odpust delavcev ter nagrajevanje članov obrata.

Samoupravljanje ima odločujoč vpliv na gospodarjenje poedinega obrata. Soodgovornost proizvajalcev za gospodarski uspeh obrata vpliva na to, da sleherni proizvajalec sodeluje s prizadevnostjo pri delu in pri iskanju bolj-

ših načinov gospodarjenja. Vzpodbudno vpliva na prizadevnost proizvajalcev tudi dejstvo, da se boljši gospodarski uspeh neposredno odraža v višjih osebnih dohodkih.

Na Agrokombinatu vpljuje delo po učinku. Ta sistem najbolj vzpodbuja posameznike in kolektive za povečano proizvodnjo končnih proizvodov. Kolikor manj časa porabi posameznik odnosno kolektiv za enoto proizvoda, toliko več je proizvoda, toliko večji pa so tudi osebni dohodki proizvajalcev. Da so s plačevanjem dela po učinku dosegli velike uspehe tako glede na večjo proizvodnjo kot tudi na višje osebne dohodke, o tem pričajo naslednje številke: lani so se osebni dohodki na delovno uro pri 24 % povečanju proizvodnje na celim kombinatu zvišala za 36 %.

Iz diskusije smo tudi posneli, da zahteva sodobna kmetijska proizvodnja sorazmerno veliko število strokovnjakov in poklicnih delavcev z ozko specializacijo. Še posebej pa terja specializirana industrijska veleproizvodnja, kakršna se je razvila na obratih ljubljanskega Agrokombinata, usposobljen strokovni kader. Že uvodoma smo omenili, da je na kombinatu od skupno 1000 zaposlenih delavcev 153 ali 15,3 % strokovnjakov s fakultetno in srednješolsko strokovno izobrazbo. Tudi od delavcev, ki so neposredno zaposleni v proizvodnji, se zahteva, da morajo biti usposobljeni za proizvodni proces specializirane kmetijske proizvodnje. Eden najvažnejših činiteljev sodobne kmetijske proizvodnje je torej strokovno usposobljen kmetijski proizvajalec.

Moderni plantažni sadovnjaki

V okviru strokovnega programa so gojenci obiskali še dva obrata Agrokombinata Maribor in to obrat v Slovenski Bistrici ter obrat Svečina v Slovenskih goricah. Tu so gojence zanimali predvsem plantažni sadni nasadi, ki so bili v zadnjih letih urejeni na večjih strnjanih površinah.

Sadjarstvo predstavlja skupaj z živinorejo najpomembnejšo stroko v gospodarstvu mariborskega Agrokombinata, saj zavzema 36 % vseh površin. Spričo povoljnih pridelovalnih pogojev za kvaliteto sadja so na obratih, ki so danes združeni v Agrokombinat Maribor, leta 1958 pričeli z obnovo zastarelih sadovnjakov, ki je bila usmerjena v ureditev sodobnih intenzivnih nasadov. Danes dosega na teh obratih pridelke 2 do 6 vagonov sadja na 1 ha. S tem so dokazali, da je mogoče s pravilnimi tehnološkimi postopki doseči velike in redne pridelke kvalitetnega sadja in s tem tudi visok čisti dohodek. Gojenci so imeli priliko, da se podrobno seznajajo s tehnologijo pridelovanja kvalitetnega sadja ter da spoznajo, da je sadjarstvo v pogojih intenzivnega sodobnega pridelovanja zelo donosna kmetijska panoga.

Ko so se gojenci po tridnevem bivanju v Sloveniji vračali na Koroško, so ponesli s seboj polno globokih vtisov. Poučni izlet jim je nudil priložnost, da spoznajo revolucionarni razvoj kmetijstva v Sloveniji, ki je široko zajel ne le področje družbene kmetijske proizvodnje, temveč s kooperacijo ali združnim sodelovanjem tudi slehernega proizvajalca. Gojenci so lahko v polni meri spoznali, da moderno kmetijstvo v pogojih napredne družbene ureditve zbrusuje razliko med kmetijskim in ostalimi poklici ter da kmetijski delavec postaja enakovreden delavcem v ostalih poklicih in to tako glede na pogoje dela kot tudi na osebne dohodke. Mimo vsega pa so gojenci nabrali na poti po Sloveniji mnogo praktičnih izkušenj, ki jih bodo lahko z uspehom uveljavljali v proizvodnem procesu na domači kmetiji.

Dipl. inž. Franci Einspieler

POŠIROKEM SVETU

DALLAS. — Ameriški predstavnik v OZN Adlai Stevenson je ob obletnici OZN govoril na velikem zborovanju v mestu Dallas v državi Texas. Med poslušalce, ki jih je bilo okoli 2000, so se vmešali tudi člani ameriške fašistične organizacije, kubanski emigranti in člani še drugih podobnih organizacij, ki so skušali prekinjati govornika. Demonstranti so nosili transparente z gesli proti OZN.

PLETERJE. — Ob praznovanju občinskega praznika v Novem mestu so v samostanu Pleterje odkrili spominsko ploščo samostanskemu priorju, patru dr. Edgarju Leopoldu-Lavovu. Hkrati so v samostanu odprli tudi majhen muzej z dokumenti iz narodnoosvobodilne borbe. Samostan Pleterje je namreč za uspešno priorja igral pomembno vlogo v boju proti tujim okupatorjem.

BAGDAD. — Iraki vojaški guverner general Muslah je sporočil, da so v Bagdadu odkrili novo zaroto proti vladi. Udeleženci zarote so nekateri bivši oficirji, politični voditelji prejšnjega režima in več veleposelnikov. Glasilo vladne stranke Baas piše, da so med zarotniki tudi pristali režima Nuri Saida, ki so ga vrgli z oblasti leta 1958. Zarotnikom je uspelo organizirati mrežo, ki je razpolagala z znatnimi sredstvi.

LONDON. — Novi predsednik britanske vlade Home je v posebni poslanici odgovoril na pismo, ki ga je predsednik sovjetske vlade poslal še njegovemu podhodniku Macmillanu. V svoji poslanici je Home ugotovil, da moskovski sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov napoveduje nove sporazume med Vzhodom in Zahodom.

DUNAJ. — Pred nedavnim je bil na Dunaju podpisan avstrijsko-poljski sporazum o mednarodnem cestnem prometu, ki bo sprostil promet med obema državama.

BEograd. — Pred dnevi je odpotovala v Moskvo veččlanska delegacija jugoslovanskih sindikatov, ki jo vodi predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Svetozar Vukmanović. Jugoslovanski sindikalisti se udeležujejo kongresa sovjetskih sindikatov, ki se je začel v ponedeljek.

ADEN. — Med razpravo o proračunskih izdatkih v federalnem svetu je velika večina svetnikov opozorila, da gre preveč izdatkov za plače tujim, v glavnem britanskim strokovnjakom v gospodarstvu in upravi. Zahtevali so, naj bi tuje strokovnjake zamenjali z domačini, ki bi delali za manjše plače. Vendar je vlada to zahtevo zavrnila, zaradi česar je polovica svetnikov demonstrativno zapustila zasedanje.

MADRID. — Madridsko sodišče je začelo preiskavo proti skupini 102 španskih intelektualcev, ki so pred nedavnim podpisali manifest, v katerem so protestirali proti nasilju policije nad zaprtimi stajkajočimi delavci. V manifestu so španski književniki, umetniki in univerzitetni profesorji zahtevali od ministra za informacije, naj preuči poročila tujih dopisnikov o policijskem nasilju nad delavci. Toda Francov »demokratični« režim ne pozna demokracije in je naperil preiskavo tudi proti omenjeni skupini intelektualcev.

GUELLO. — Sodišče v Guelu v Južni Rodeziji je obsodilo na devet mesecev zapora uglednega južnorodezijskega afriškega voditelja Joshua Nkomo zaradi »subverzivne« izjave. Nkomo naj bi prestal štiri mesece v zaporu, ostalih pet mesecev zapora pa je pogojna kazen za obdobje treh let, v katerih ne sme dati podobnih izjav, naperjenih proti vladi bele manjšine.

LIMA. — V Peruju je prišlo do spopadov med veleposelniki in kmeti, pri katerih je bilo več ljudi ubitih, veliko število pa tudi ranjenih. Do spopadov je prišlo, ker so perujski kmetje zahtevali pravičnejšo razdelitev zemljiške posesti. V spor se je vmešala tudi policija, ki se je postavila na stran veleposelnikov.

NEW YORK. — V Generalni skupščini OZN so že večkrat glasovali o izvolitvi tretjega nestalnega člana Varnostnega sveta. Kandidata za to mesto sta Češkoslovaška in Malezija, vendar nobena ni dobila potrebne dvotretjinske večine 74 glasov. Zato opazovalci menijo, da bo Generalna skupščina verjetno sklenila, naj se dveletni mandat razdeli, tako da bosta predstavnik Češkoslovaške in Malezije sodelovala v Varnostnem svetu vsak po eno leto. Do podobnih kompromisov je prišlo že večkrat.

PARIZ. — Državni sekretar za alžirski vprašanja v francoski vladi je demantiral pisanje časopisa »Express«, ki je v nekem članku njemu oziroma predsedniku de Gaulleu pripisal izjavo, da bo Francija nadaljevala jedrske poskuse v Sahari.

BONN. Novi zahodnonemški kancler Erhard je že v svoji vladni izjavi pred parlamentom napovedal, da bo v primeru potrebe uveljavil tudi »neprijateljske ukrepe«. Erhard zastopa namreč stališče, da morajo izdatki v novem državnem proračunu ostati v okviru realnega povečanja družbene proizvodnje. Čeprav novi proračun ni ločen določen v podrobnostih, pričakujejo, da bo Erhardova »politična zmernost v gospodarstvu« vplivala predvsem na izdatke za socialno skrbstvo in zavarovanje, morda pa tudi na stroške za oborožitev.

LIJUBLJANA. — Slovenska izseljenska matica je prejela ček za 10.000 dolarjev, ki so jih za pomoč Skopju zbrali člani največje izseljenske organizacije Slovencev v Ameriki — »Slovenske narodne podporne jednote« s sedežem v Chicagu. Predsednik organizacije Joseph Culkar je v spremnem pismu sporočil, da je akcija za pomoč Skopju med izseljenci še vedno trajala.

NEW DELHI. — Predsednik indijske vlade Nehru je izročil svojemu namenu gigantski jez Bhakra na Himalaji. Jez so gradili na reki Sutlej, visok je 225 metrov, za njim pa se razteza jezero, dolgo 88 kilometrov. Jez je bil zgrajen v okviru največjega indijskega hidroenergetskega projekta in sodi med najmočnejše objekte na svetu; gradili so ga petnajst let. Projekt obsega sistem namakalnih kanalov v skupni dolžini 4800 km.

BUENOS AIRES. — Argentinski kongres se bo prihodnji ponedeljek sestal na izrednem zasedanju, na katerem bodo — kakor so je zvedelo iz parlamentarnih krogov — obravnavali osnutek zakona, s katerim bi razveljavili vse sporazume iz leta 1958, na podlagi katerih so tuje petrolejske družbe dobile posebna pooblastila. Ta sporazum je odobrila vlada prejšnjega argentinskega predsednika Artura Frondizija.

Gradnja stanovanj

še vedno pereč problem

Kakor je razvidno iz poročil dnevnega tiska, bo prihodnje leto za gradnjo stanovanj na razpolago približno 7 milijard šilingov, s katerimi bo zgrajenih kakih 35.000 novih stanovanj. Čeprav je že prejšnja zvezna vlada ob svojem nastopu obljubila, da bo skrbela za 50.000 novih stanovanj letno, te svoje obljube še vedno ne izpolnjuje in bo tudi v prihodnjem letu prispevala k zgoraj omenjenim sredstvom le majhen del. Zato pa je gradnja stanovanj še vedno pereč problem, ki ga bo treba bolj resno obravnavati.

ostalo slovenskega. Cenimo vsak nastop naših podeželskih prosvetnih društev in bodimo veseli, da še gojijo slovensko besedo ter pomagajo, kjer le moremo.

Kot tretji namen kluba bi omenil gojitev družabnosti med člani. Dobra družabnost in dobro prijateljstvo bo vladalo le tedaj, če bomo res gledali drug v drugem svojega brata in ga bomo cenili kot posameznika, čeprav morda drugače misli o življenju kot mi, kajti: »silna so čuda tega sveta, čudo vseh čud pa je človek,« pravi Sofoklej v Antigoni. V tem se zrcalijo vsa nasprotja tega sveta, na eni strani človekova silna volja, človek s svojimi visokimi ideali, človek v vsej svoji veličini; po drugi strani pa človek s svojimi zablodami in napakami. Če bomo iskali samo napake, jih bomo seveda tudi našli, a pri tem bo trpela tudi naša družabnost.

Ob koncu vas še enkrat pozivam k skupnemu delu s pesnikom Gregorčičem. Njegove besede naj bi bile vodilna misel in gesto za to študijsko leto:

Kljubuj usodi, — mož sam svoj bodi! —
Karkoli naj se ti zgodi,
usode gospodar si — ti.
Si ti! Če res, če cel si mož,
i svoj i nje gospod ti boš.
Usode ni,
usoda svoja — to si ti!

Ali knjige samujejo?

Kakor da je živo bitje, knjiga ne prenese osamljenosti. Ko pa se družijo s človekom, knjiga, prav tako kakor človek, spreminja, preraja vsakogar, do katerega pride. Širom po svetu izhaja leto za leto veliko število novih knjig, toda njihova pot od tiskarne do človeka, do bralca je pogosto zelo dolga in prepletena z mnogimi ovirami.

Ali ljudje berejo, koliko berejo, je postalo vprašanje, ki povzroča zaskrbljenost, kadar je beseda o kulturi človeka. Statistika je začela spremljati vir tega problema in ima v zvezi z njim nekatere svoje dokaze in odgovore. Po podatkih založniških podjetij se iz leta v leto večja števila izdaj, medtem ko naklada pada in se dogaja, da ostanejo mnoge knjige kljub izredno nizki nakladi neprodane v temi skladišč.

Neka anketa o tem, s čim se ukvarjajo mladi delavci in uslužbenci v prostem času, kaže na simptomatičen pojav v zvezi s problemom branja. Iz odgovorov anketirancev bi sledil sklep, da se mladi ljudje razen rednega dela ne ukvarjajo s knjigami, če ni to motivirano s kakšnim neposrednim smotrom. Tako imamo ob tem velikem problemu — premalo razvito zanimanje za knjigo sploh — še ta problem, da ni neposredno izražene volje za branje knjig, ne glede na potrebo, da bi s tem dosegli nekakšen neposredni smoter. Večino bralcev sestavljajo danes dijaki, študentje in obiskovalci različnih oblik izobraževanja, kar pomeni, da berejo ljudje predvsem zaradi učenja, pripravljanja na izpite, na predavanja, da bi si izboljšali in pridobivali kvalifikacijo, strokovnost, se usposobili za kakšno neposredno nalogo.

Taka usmeritev — branje knjig kot literature in ne kot čtiva — je tesno povezana s sodobnimi življenjskimi pogoji, ki ne puščajo veliko časa za brezdelje in za izživljanje v domišljinskem svetu, v katerega nas vodi leposlovje. To samo po sebi ni treba, da bi bilo znamenje kakega koli družbenega popačenja, toda skrajnost v tem vendarle lahko pripelje do nastajanja ozračja, ki ni v prid oblikovanju svobodno razvite osebnosti.

Tovarištvo s knjigo — bodisi zaradi učenja ali razširitve osebnosti — je nujno za sodobnega človeka, od katerega se zahteva, da ve in zna, prav tako pa tudi, da hoče. Zato se pač ne bi smelo dogajati, da knjiga pogosto sameva v temnih skladiščih (in čaka na kupce), v knjižnicah (brez bralcev), na policah (kot nemi okras) — marveč bi nam morala biti najboljši prijatelj in dnevni spremljevalec!

Leksikon jugoslovanskih književnikov

S sodelovanjem več kot 200 književnih delavcev iz vseh jugoslovanskih republik pripravlja Matica srpska v Novem Sadu edinstveno delo: »Leksikon jugoslovanskih književnikov vseh časov«, ki bo prvo tako delo v Jugoslaviji. V leksikonu bodo podani bibliografski podatki o vseh osebnostih iz jugoslovanske književnosti od Cirila in Metoda dalje, kakor tudi podatki o literarnih kritikih, zgodovinarjih in teoretikih, ne glede na to, ali so izdali kakšno knjigo ali pa so se afirmirali v literarnih revijah in podobnih publikacijah.

V Chopinovi rojstni hiši

Približno 50 kilometrov zahodno od Varšave leži vasica Żelazowa Wola, ki je ne bi nihče poznal, če se tukaj ne bi rodil eden največjih Poljakov in največjih skladateljev v zgodovini glasbe — Fryderyk Chopin. Njegova rojstna hiša je sedaj preurejena v muzej; to je pravzaprav že svetišče, kamor roma vsako leto na tisoče turistov — oboževalcev Chopinove glasbe iz celega sveta, ki želijo videti, kje se je rodil Chopin in vdihavati zrak, drhteč od zvokov Chopinove glasbe. Vsako leto je namreč v letnih mesecih tukaj koncert Chopinovi skladb, ki jih izvajajo najslavnejši pianisti sveta, medtem ko poslušalci sedijo na terasi pred hišo in v parku ter jim zvoki glasbe pričarajo svet in okolje pred sto in več leti. Največji pianisti sveta si štejejo v čast, da lahko igrajo v Żelazowi Woli.

Jasno je, da vsakdo, ki ga pot zane v Varšavo, obišče tudi Chopinov rojstni kraj. V poletnih mesecih je to zelo enostavno, ker je redna avtobusna zveza, v zimskih mesecih pa je treba že nekaj iznajdljivosti in prizadevanja, da prideš do Żelazowe Wole, ker ni direktna zveza in je treba iti nekaj kilometrov peš od glavne ceste, ki vodi proti Sochaczewu.

Pred vhodom v park s Chopinovo rojstno hišo je urejen parkirni prostor za avtomobile, kjer plačš za parkiranje kar lepo vsoto 10 zlotov, to je toliko, kolikor stane kosilo v samopostrežni restavraciji. Pri vhodu v park, ki je od vseh strani ograjen, plačamo vstopnino, nakar kaj hitro stojimo pred hišo, kjer se je rodil Chopin. Hiša je gosposka in v celoti restavrirana. Zidovi so avtentni, leseni deli pa so bili obnovljeni.

Stopimo v predsobo, kjer visi Fajnsova litografija Żelazowe Wole iz leta 1880 in platno Stanislava Čajkovskega, ki prikazuje vojno. Na desni je nato bivša kuhinja. Tu je še ognjišče, strop je podprt z lepo poslikanimi tramovi, kar je tipično za hiše tedanje dobe. Tu visi tudi kopija Chopinovega portreta, delo mojstra Delacroixa, slavnega francoskega slikarja.

Naslednja soba je glasbeni salon z okusnim starinskim pohištvom; tu stoji Steinway klavir, na katerem koncertirajo umetniki ob nedeljah. Razen kopije Chopinovega portreta slikarja Schefferja in portretov poljskih narodnih junakov (Tadeusz Kosciuszko in princ Josef Poniatowski) je v tej sobi še steklena vitrina z odlitkom Chopinove leve roke, ki ga je naredil Auguste Clesinger, zet

George Sandove. Pogled na to fino, nekoliko koščeno roko z vidnimi venami na hrbtni strani napravi globok vtis na gledalca.

Nato sledi jedilnica z olnjatimi slikami Varšave (1770) Bernarda Bellotta. V kotu stoji starinska ura, ki bje in kaže dneve ter mesece in leta. Iz jedilnice pridemo na hodnik, ki ima vrata na vrt in ki vodi v sobo Chopinove matere. Stene te sobe so okrašene s portreti Chopinovi staršev in njegovih sester Ludvike in Isabelle. Tu lahko obiskovalec vidi tudi kopije poročnega lista Nikolaja in Justine Chopin ter rojstni list njune sestre Fryderyka. Originalni dokumenti so v arhivu v Brochownu, kjer je bila poroka. Nadalje je tukaj nekoliko nenavaden instrument — pianino, ki spominja na žirafa. Te vrste glasbila so bila v 19. stoletju zelo priljubljena v hišah srednjega sloja. V tej sobi se je 22. 2. 1810 rodil Fryderyk Chopin, na kar opozarja posebna tabla z datumom njegovega rojstva in ustreznim napisom.

Nato pridemo v otroško sobo, ki je opremljena v bidermajerskem stilu. Tu so kopije Chopinovi portretov iz leta 1826 in 1829, Elise Radziwill in še nekaj drugih slik. Zelo ganljivo učinkujejo na obiskovalca voščila, ki jih je mali Chopin pisal očetu in materi za god. Zadnja soba na našem obhodu je soba Chopinovega očeta. Tu visijo Dietrichove rezbarije Varšave iz dni novembrske vstaje leta

1831, plan Varšave iz 18. stoletja in zemljevid Żelazowe Wole iz leta 1863. S tem je ogled Chopinove hiše končan, sledi pa še nekaj zgodovinskih podatkov.

Ime Żelazowa Wola izhaja od Nikolaja in Paula Żelazowa, ki sta bila lastnika posestva že leta 1579. Konec 18. stoletja postane lastnik družina Skarbek, pri kateri je bil leta 1802 zaposlen Nikolaj Chopin kot skrbnik. Kljub svojemu francoskemu poreklu pa se je Nikolaj čutil Poljaka. 2. 6. 1806 se je poročil z Justino Krzyżanowsko, daljno sorodnico Skarbekovih ter tako dobil levo krilo Skarbekove hiše. Leto kasneje se jima je rodila prva hčerka Ludvika, leta 1810 pa Fryderyk. Istega leta so se Chopinovi preselili v Varšavo, kjer je Nikolaj Chopin postal učitelj francosčine na liceju. Mladi Fryderyk je nato živel s starši večinoma v Varšavi, bil pa je često gost v Żelazowi Woli. Tu je poslušal narodne melodije kmetov v dolini Utrate in dobival inspiracije za svoje bodoče poloneze in mazurke. Zadnjič je bil v Żelazowi Woli avgusta 1830, preden je Poljsko za zmeraj zapustil.

Po smrti Mihaela Skarbeka je prišla Żelazowa Wola v tuje roke in je padla v pozabo, dokler nista Ignacij Paderewski in ruski skladatelj Balakirev ustanovila odbor za Chopinov spomenik v Żelazowi Woli, ki je hotel odkupiti tudi hišo, za kar pa tedaj ni bilo dovolj denarja.

Spomenik, ki še danes stoji v parku blizu rečice Utrate, je izdelal Feliks Zochowski in so ga odkrili 14. oktobra 1894. Na ta slavnostni dan je bil tukaj prvi koncert Chopinovihi del, ki so jih izvajali Aleksander Michalowski, Jan Kleczynski in Mily Balakirev. Nato se do prve svetovne vojne v Żelazowi Woli ni nič spremenilo, leta 1917 pa je bilo požgano levo krilo hiše, medtem ko je desno krilo, kjer je bilo domovanje Chopinovihi, ostalo nepoškodovano.

Večjo pozornost so začeli posvečati Żelazowi Woli šele leta 1926, ko je bil odkrit Chopinov spomenik v parku Lazienki v Varšavi. Tudi tukaj so poleti koncerti Chopinove glasbe, vendar tu nastopajo samo mlajši obetajoči, še ne dosti znani pianisti. Istega leta je bilo ustanovljeno v Varšavi Društvo prijateljev Chopinove rojstne hiše, ki je zbralo toliko sredstev, da so odkupili hišo in nekaj zemlje, kjer so uredili park. Med drugo svetovno vojno so se nastanile v Chopinovihi hiši okupatorske nemške čete, ki so spominske dragocenosti deloma uničile, deloma pa odnesle. Rešenih je bilo le nekaj Chopinovihih slik in nekaj starega pohištva. Po vojni so Poljaki z veliko ljubeznijo ponovno uredili Chopinovo rojstno hišo.

Danes je Żelazowa Wola eden od simbolov Poljske. Obisk Żelazowe Wole ostane v neizbrisnem spominu slehernega ljubitelja Chopinove glasbe.

Iz življenja naših študentov na Dunaju:

Znanje slovenščine ima veliko prednost

Sredi oktobra je šel na novo službeno mesto na avstrijsko poslaništvo v Pragi Ciril Stern, naš rojak iz Korč in bivši član Kluba slovenskih študentov na Dunaju.

Ta primer zgovorno kaže, koliko je vredno znanje slovenskega jezika in je hkrati tudi najboljši odgovor tistim, ki se v svoji nacionalistični ozkornosti zaletavajo v učenje obeh deželnih jezikov na Koroškem. Dejstvo je, da je znanje slovenskega jezika najboljša pot do učenja tudi drugih slovanskih jezikov; kdor obvlada slovenščino, so mu široko odprta vrata v širni slovanski svet. Uspešni življenjski korak našega rojaka iz Korč bi moral torej odpreti oči tudi tistim, ki morda še nasedajo šovinističnim hujskačem: ni se nam treba stramovati, ker smo Slovenci in ker je naša materinščina slovenski jezik. Nasprotno, ravno primer Cirila Sterna nam dokazuje, da je znanje dveh jezikov velika prednost, ki se je še vse premalo zavedamo.

Pred nedavnim je odpotoval na enoletni študij v Moskvo član Kluba slovenskih študentov na Dunaju Pavel Zdovc, ki je dobil državno štipendijo, da se lahko izpopolni v znanju ruskega jezika. Tudi njemu je bila pri učenju ruščine najboljša podlaga znanje slovenskega jezika.

Prejšnji teden pa je imel Klub slovenskih študentov na Dunaju v gosteh sedmi razred slovenske gimnazije iz Celovca, ki je pod vodstvom prof. Hronekove in prof. dr. Vospnerika obiskal avstrijsko prestolnico. Ob tej priložnosti so se naši dijaki na povabilo kluba udeležili tudi rednega tedenskega sestanka slovenskih študentov. Želeli bi bilo, da bi temu prvemu »uradnemu« srečanju celovške slovenske gimnazije s Klubom slovenskih študentov na Dunaju sledilo še več takih obiskov, saj je pričakovati, da bo marsikateri dijak po zrelostnem izpitu nadaljeval študij na Dunaju.

Višje šolstvo v Gani:

Investicije za visoko šolstvo so kapital ki je že začel donašati visoke obresti

Ena izmed velikih težav, pred katerimi so se znašle nekdanje kolonialne dežele Afrike po dosegu neodvisnosti, je pomanjkanje strokovnih kadrov. Kolonialne oblasti pač niso čutile potrebe, da bi domaćinom omogočile šolanje in strokovno izobrazbo, marveč so jih pustile v neznanju, ker so jih tako lažje izkoriščale. Zato pa morajo te dežele, odkar so postale neodvisne, vlagati ogromna sredstva in velike napore za šolanje lastnih strokovnjakov.

Med državami, ki so na tem področju dosegle že lepe uspehe, je tudi Gana. Sprejela je poseben zakon — imenujejo ga »načrt za pospešen razvoj šolstva« — ki natančno opisuje perspektivni razvoj šolstva in skrbi za sistematično vzgojo inteligence. Na podlagi tega zakona so bile v Gani ustanovljene tri univerze, izmed katerih je največja »University of Accra« (prej se je imenovala »University of Gana«), ki je bila ustanovljena leta 1948. Takrat je štela ta univerza le 90 študentov, 88 moških in 2 dekleti, že pet let kasneje, torej do leta 1952, pa se je njihovo število dvignilo na 471 (444 moških in 27 deklet). Proforski zbor se je v teh prvih letih povečal od začetnih 17 na 78 profesorjev. Leta 1961 se je število študentov še povečalo, in sicer na približno 750, danes pa je na tej univerzi že nad tisoč študentov.

»University of Accra« šteje 28 fakultet. Vodi jo profesor, ki usmerja delo univerze preko predstojnikov posameznih fakultet. Način dela se je izkazal kot uspešen, saj je študijski uspeh študentov prav dober. Leta 1951 je diplomiralo šest študentov, leta 1954 jih

je bilo 74, leta 1961 pa je število diplomiranih naraslo že na 148. Danes so mnogi znanstveniki že produkt domače univerze.

Univerza v Akri ima tudi dobro založeno knjižnico. Med letom 1948 in 1952 je ta knjižnica imela 55.000 izvodov strokovnih knjig in 1300 izvodov najrazličnejših revij. Sedaj pa razpolaga že z več kot 150.000 izvodov domačih in tujih knjig, medtem ko se je število revij dvignilo na okoli 4000 izvodov.

Ganska vlada z razumevanjem in vsestransko podporo spremlja razvoj šolstva, kajti investicije, vložene v razvoj šolstva, so že začele donašati visoke obresti.

»Atelje Meštrovič« v Zagrebu

V nekdanjem Meštrovičevem ateljeju v Zagrebu, kjer je veliki jugoslovanski kipar delal celih dvajset let — od 1922 do 1942 — je bila odprta nova muzejska ustanova, ki se imenuje »Atelje Meštrovič«. To je izredno privlačna in pomembna stalna likovna razstava, najožje povezana z delom in življenjem Ivana Meštroviča. Med množico mojstrskih aktov, povečini v kararskem marmorju, dominira bronasti »Krč«, so pa tu tudi znani Meštrovičevi kipi »Moja mati«, »Mati in otrok« ter »Ob morju«. Na vrtu ateljeja stoji reprezentativna plastika »Zgodovina Hrvatov«. Razstava obsega 44 plasluk in 2 risbi, vse iz dobe med leti 1904 in 1942.

Poleg tega pa je v »Ateljeju Meštrovič« zbrana tudi bogata zakladnica različnega gradiva o Ivanu Meštroviču s približno 2000 arhitektonskimi načrti. Kmalu bodo namreč začeli urejati tudi Meštrovičev spominski muzej, v katerem bo zbrano in urejeno življenjsko gradivo slavnega jugoslovanskega kiparja. Poslojše sedanjega »Ateljeja Meštrovič« je umetnik leta 1952 podaril vladu SR Hrvatske, katere ga je v zadnjih letih adaptirala in uredila stalno razstavo, katere eksponati, ki so nastajali v razponu dvajsetih let, dajejo »Ateljeju Meštrovič« enako kot Meštrovičevi vili na Mejah v Splitu poseben čar in vrednost. To je edinstven prostor, v katerem bodo obiskovalci lahko doživel celotno umetniško veličino tega velikega jugoslovanskega kiparja svetovnega slovesa.

KULTURNE DROBTINE

● Agencija za izvoz in uvoz filmov »Jugoslavija-film« je v prvih devetih mesecih tega leta prodala ali posodila v tujino 126 domačih igranih in 200 kratkometražnih filmov. Agencija sodeluje s podjetji v 39 državah, ki skrbijo za plasma prodanih filmov v več kot 60 državah. V največ držav — namreč 17 — je Jugoslavija doslej prodala Bulajev film »Kozara«.

● Kulturno-umetniško društvo beograjskih študentov »Branko Krstanović« je prejšnji teden v okviru posebne slavnosti proslavilo 15-letnico obstoja. Ansambel tega društva je z velikim uspehom gostoval tudi v raznih tujih državah.

● Skupina svetovno znanih arheologov je potrdila načrte za ohranitev templjev v Abu Simbelu, ki jih je pripravilo ministrstvo za kulturo Združene arabske republike. 15. novembra bodo začeli z delom, ki bo trajalo verjetno do konca tega desetletja in bo veljalo 36 milijonov dolarjev. Oba templja bodo izsekali iz stene in prenesli na višje mesto ter bosta ko bo dolina zalila umetno jezero, ki bo nastalo z zgraditvijo Asuanskega jezusa, stala na vrhu iz vode gledajočega otoka.

Sele-Kot

Kadar koli nas naše Slovensko prosvetno društvo »Košta« povabi na prireditve, se vedno odzovemo povabilu v lepem številu. Tako smo storili tudi v soboto 26. oktobra in se zbrali v naši domači gostilni »Pri žagi«, ker že vemo, da se naš društveni odbor vedno prizadeva in nam nudi kaj lepega in vzpodbudnega. Tokrat smo bili še posebno prijetno presenečeni, ko so prišli med nas tovariši Delavske univerze Tržič in nam posredovali predavanje, spremljano s slikami, pod naslovom: **Gorenjska v sliki, pesmi in glasbi**. Posredovalci predavanja so bili člani turističnega društva Begunje s predsednikom Nikom Mencingerjem na čelu.

Predsednik našega društva Jurij Mak je pozdravil vse prisotne, med temi prav posebno goste iz Tržiča in Begunj ter nam predstavil predavatelja Avsenikovega očeta, p. d. Joževca. Oče Avsenik je bil deležen prirčnih in spontanov ovacij, nato pa smo z zanimanjem in velikim užitkom dobro uro gledali prekrasne posnetke prirodnih lepote iz Gorenjske v sliki, pesmi in glasbi.

Podlaga tega slikovnega predavanja sloni na Avsenikovih pesmih. Slike nam predložijo motive, iz katerih sta pesnik in komponist črpala ideje in snov za besedilo in glasbo. Pesmi »Prelepa Gorenjska«, »Moj rodni kraj«, »Tam kjer murke cveto« in mnoge druge nam bodo mnogo več pomenile, kot so nam tudi že doslej. V sliki in besedi nas je govornik povedel po gorovju, planinah, ob žuborenju bistrih voda, med veselo pastirje s čredo, vrh očaka Triglava, s čolničom po jezeru, k lestvi fantiča pod oknom dekleta in mnogo drugega lepega, kakor na primer v kraje, kjer murke cveto, v dolino s krvjo prepojeno, na grad Kamen, med modri encijan in avrikel vrh planin, nekateri pa so se posebno navdušili za gamse in kozoroge, ki živijo v skalovih onstran Karavank. Žene in dekleta so posebno občudovale viseče nageljne ob stenah in oknih, ljubke noše deklet in fantov — vsega pa niti ne moremo naštet. Priporočali bi samo, da bi naša društva tudi v drugih krajih posredovala tako zanimivo, pestro in živobarvno predavanje ljudem v svoji okolici.

Po slikovnem predavanju se je tajnik domačega društva zahvalil v imenu vseh hvaležnih poslušalcev in gledalcev predstavnikom Delavske univerze Tržič, članom Turističnega društva Begunje in prav posebno očetu Avseniku za nadvse lepo in prijetno doživetje. Zahvalne besede pa je izrekel tudi gostilničarju Jozu, ki se je ob električni ukvari ves dal prizadeval, da smo imeli na večer električni tok.

Tovariš Kristl iz Tržiča je izrazil željo, da bi se prijateljstvo med nami še bolj razvijalo kot doprinos k vedno doljšemu razumevanju in mirnemu sožitju med narodi sosedov ter vsemu narodu in državami sveta. Do policijske ure je trajalo prirčno razpoloženje med domačini in dragimi gosti med prepevanjem naših pesmi in ob veselju plesu.

*

Drugi dan opoldne so se naši dragi gostje iz Slovenije napotili v št. Janž, kjer so »Veseli Tržičani« igrali na veselici tamkajšnjega športnega društva. Medpotoma so se za nekaj časa ustavili v Borovljah, da so si na naglo ogledali tudi ta kraj. Pred trgovino Freisitzer so doživeli prijetno presenečenje. Stali so še pri svojih vozilih, ko so videli, da prihaja po cesti skupina ljudi. Kmalu so izvedeli, da je bil med skupino deželni glavar Wedenig s sooprogo, borovljski župan Sörgo in še druge osebnosti. Ko je deželni glavar videl jugoslovanska vozila z značko KR, se je ustavil in razvil se je prijeten pogovor v slovenskem jeziku. Posebno se je s svojim spremstvom zanimal za očeta tudi pri nas na Koroškem znanih Avsenikov, pa tudi oče Avsenik ni pričakoval, da se bo v Borovljah razgovarjal z najvišjim predstavnikom koroške dežele, po štiri-desetih letih, odkar je bil zadnjič v Borovljah.

Ta dogodek je zanimiv zaradi tega, ker poznamo tudi v Borovljah ljudi, ki si na trgu ne upajo glasno spregovoriti slovenske besede in ki jim žal tudi ni mar, da bi se njihovi otroci naučili obeh deželnih jezikov. Naj jim bo zgled sam deželni glavar, ki se ni bal in sramoval, če bi ga tudi nekdo slišal, spregovoriti slovensko besedo v kraju, kjer živi slovensko in nemško govoreče prebivalstvo v naši skupni domovini.

Celovec

Deželni muzej za Koroško sporoča, da bodo razstave zbirk, ki jih je od maja letos obiskalo 15.000 oseb, zaprte do pomladi 1964. —

Direkcija velesjema in umetnega drsališča sporoča, da sprejema vedno več pritožb zaradi kajenja v velesajmski hali. Na svoji zadnji seji se je glavni odbor ukvarjal s tem vprašanjem in soglasno sklenil, da bo v interesu aktivnih športnikov, obiskovalcev in tudi iz varnostnih vzrokov izdal splošno prepoved za kajenje v velesajmskem prostoru. V tolažbo kadilcem velja, da imajo ob prireditvah v velesajmski hali med odmori dovolj možnosti, da kadijo izven dvorane na prostem.

V deželnem zboru:

Zložitev občin je bila sklenjena

Predlog socialističnih poslancev o združitvi in okrepitvi 20 koroških občin je bil v deželnem zboru v ponedeljek in torek izglasovan v razmerju glasov 18:17. V novo formacijo je skupno zajetih 38 občin.

Zadovoljitev novih potreb, drugačna struktura prebivalstva na vasi, razvoj gospodarstva, napredek tehnike in prometa je prevrglo stare pojme, novi čas nujno narekuje več skupnosti ter večje gospodarske in upravne enote. Takšen razvoj čas ne zahteva le pri nas na Koroškem, temveč tudi drugod se je pokazala potreba združitve malih občin v večje upravne enote z neokrnjenimi avtonomnimi pravicami. Na Štajerskem na primer so od leta 1948 napravili iz 217 malih občin 97 večjih občin, pa tudi na Koroškem niso zložitev občin prvi ukrepi. Izkušnje v že zloženih občinah so pokazale, da so večje občine neprimerno bolj sposobne reševati vprašanja, ki so danes vse drugačna kakor pred desetletji in prihodnost prinaša vedno zahtevnejše in večje naloge, ki jim bodo kos le finančno močnejše in življenjsko sposobnejše večje občine. Večje občine na primer lažje odpirajo odmaknejše kraje boljšemu prometu s svetom, lažje gradijo in vzdržujejo šole, lažje pospešujejo gospodarske koristi vseh, ne nazadnje lažje močnejše dvigajo tujski promet in mnogo drugega, ker davki iz donosov industrije, obrti in kmetijstva morajo priti v korist vsem občanom s pravično razdelitvijo občinskih davkov vsem poklicnim slojem brez razlike.

V zadnji številki našega lista smo že povedali, da so s strani ÖVP in FPÖ zagnali ostro kampanjo proti zakonitvi omenjenega preloga, navedli pa smo tudi prednosti, ki morejo z združitvijo slediti gospodarsko in finančno močnejšim občinam. Poslanci ÖVP in FPÖ so v dolgotrajnih obstrukcijskih govorih pledirali proti predlogom, zaradi tega je zasedanje v ponedeljek trajalo do polnoči. V torek pa so ÖVP in FPÖ poslanci ob glasovanju glede zložitve občine Waiern s Feldkirchenom zapustili zbornico. Predlogi so bili izglasovani s 17 socialističnimi glasovi in 1 komunističnim glasom.

Na našem ozemlju so s tem sklepom združene naslednje občine

Libuče, Blato in Pliberk, občina se bo imenovala Pliberk;
Bela in Železna Kapla, občina se bo imenovala Železna Kapla - Bela;
Medborovnica in Borovlje, občina se bo imenovala Borovlje.

S sklepom deželnega zbora je razpuščena občina Lipa in razdeljena na občini Vrba in Rožek.

no naši zemlji

Slovenska kmečka zveza proučuje primere sodobnega kmetijstva

Ekskurzija, ki jo je Slovenska kmečka zveza posredovala minulo soboto in nedeeljo odbornikom in zaupnikom naše kmečke organizacije v Kranj in okolico, je bila po spoznanjih vseh udeležencev nadvse poučna in koristna, da niti ne omenimo tudi prijetnih osebnih doživetij med gostoljubnim gorenjskim prebivalstvom. Pot za brezhiben potek poučnega izleta so utrli predstavniki gorenjskih zadrugnikov z direktorjem ing. Erzenom in ing. Urbanom na čelu, ki so SKZ tudi povabili na izlet. Predstavniki kmetijskih obratov so v občini Kranj našim kmetom z ogledom obstoječih in nastajajočih proizvodnih obratov odprli vpogled v kmetijsko gospodarstvo v tej pokrajini SR Slovenije, ki nam je zelo blizu. V glavnem je bilo spoznanje takšno, da je sistem kmetijstva in kmetijske proizvodnje, ki so ga naši kmetje-izletniki lahko opazovali v nekaterih tamošnjih kmetijskih obratih, takšen, kakršnega zahteva razvoj in moderni čas tam, pri nas in tudi drugod po svetu. Po starem načinu in z malimi kmetijami obratu proizvodni stroški neustrezajoče visoki, donos pa malenkosten.

Po vožnji čez Korensko sedlo, ko so še redke megle nekako ljubosumno skrivale planinske lepote Gorenjske je skupina ob najlepšem sončnem jesenskem dnevu prispela v Kranj, kjer so jo prirčno sprejeli predstavniki gorenjskih zadrugnikov, predstavnik kranjske občine in zastopnik Socialistične zveze delovnega ljudstva. Ob prijetnem sprejemu smo vsi izletniki imeli vtis, da je bil nad vse iskren in domač. Za sprejem se je zahvalil tajnik SKZ Blaž SINGER.

Sledil je ogled obratov, prvi dan državnih kmetijstev, ki proizvajajo z ogromno zmogljivostjo ob razmeroma maloštevilnih delovnih močeh, toda s tehničnimi pripomočki in sodelovanjem kmetijskih strokovnih izvedencev,

Nove podražitve

Od jutri naprej veljajo pri pšeničnem kruhu in pecivu nove cene. Zemlje se podražijo za 5 grošev in stanejo zdaj 60 grošev, pri pšeničnem kruhu in pecivu pa znaša podražitev 10 do 12 odstotkov. Prav tako so bile zvišane cene pri žganih pijačah.

To pa je le del podražitev, s katerimi moramo računati v prihodnjih mesecih. V državnem proračunu za leto 1964 so predvidene podražitve tudi pri pošti in železnici, cene pa bodo narasle tudi še pri raznih drugih potrebščinah. Sploh je treba računati z novim valom podražitev, ki bo imel na drugi strani za posledico upravičene zahteve po zvišanju plač in temu bo v doglednem času sledilo novo navijanje cen, tako tistih, ki jih uradno določijo, kakor tudi onih, katere se stalno dvigajo — na tihem.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Železna Kapla

Naše Slovensko prosvetno društvo »Zarja« poroča tokrat veselo vest ali bolj povedano o veselju življenjskem dogodku pevca, prosvetata in vsestransko marljivega sodelavca iz naših vrst. Pred nedavnim se je poročil mlad par: ženin Karel Ošina, p.d. Bajdnov v Lepeni, in Terezija Pavl, doma pri Zgornjem Možganu v Kropivni nad Železno Kaplo.

Zenin je, kakor že povedano, požrtvovalen sodelavec v naši prosvetni celici. V veliko veselje mu je naše pevsko gibanje in mu je predan z dušo in srcem. Nikdar se ne ustraši truda in vedno redno prihaja k vajah kot dober zgled tudi drugim. Vseh deset let od ustanovitve je marljiv in aktiven član mladega kapelskega slovenskega pevskega zbora. Z vneto sodeluje na domačih pevskih koncertih, pa tudi na gostovanjih na Koroškem in včasih preko meja, kjer tudi radi poslušajo našo pesem in vedno pokažejo veliko razumevanje za to zvrst naše prosvetne dejavnosti, ker prav naša koroška narodna pesem je močno spricevalo našega tisočletnega narodnega življenja na zemlji, kjer imamo koroški Slovenci nesporno domovinsko pravico. Zenin Ošina si je svoje znanje izpopolnil tudi kot gojenec naše kmetijske šole v Podravljah in se kot absolvent te šole zaveda pomena in koristi sodobnega kmetijskega strokovnega znanja ter priporoča obisk šole tudi vsakemu mlademu kmečkemu fantu.

Prav tako je tudi nevesta Terezija iz zglede domače značajne družine ter je upravičeno upati, da bosta na skupni življenjski poti korakala v najlepši slogi in harmoniji in naše skupne vzore prenašala tudi v miselnost naščaja z dobro vzgojo.

Nad vse prijetno, veselo in družabno ženitovanjsko slavlje je bilo v znani in gostoljubni gostilni pri Raztočniku v Lepeni. Slavja se je udeležilo zelo veliko ljudi, svatovskih gostov in mnogih drugih znancev in prijateljev mladega para. Samoumevno je, da so na poročnem slavlju marljivo in odlično prepevali ženinovi pevski tovariši in s tem doprinesli svoj lepi dar novoporočenemu paru. S pevci pa je prepeval tudi ženin Karel sam. Godbo za ples je poskrbela domača Bajdnova muzika, o kateri je znano, da igra zelo dobro, kar je spricevalo, da narava ni štedila z obdaritvijo te družine z glasbeno nadarjenostjo. Velja pa vedno: kjer so doma ljudje, ki ljubijo dragoceno dobrino glasbo, tam je doma tudi dobrota in plemenito mišljenje. Veselo razpoloženje na svatovski ni je trajalo vso dolgo sanjavo zgodnjejesenske noči.

Novoporočenemu paru srčno čestitamo z željo, da bi v zakonskem življenju preživela mnogo srečnih in zadovoljnih desetletij!

Koncert v Škofičah

Godbeno-pevska skupina »Pavle Kernjak« iz št. Ilja se vedno znova in čedalje bolj uveljavlja. Kjer koli nastopa, povsod je polno priznanja in pohvale takega kulturnega užitka vedno željnega in žejnega občinstva, ne glede na večjo ali manjšo narodno zavednost. S priznanjem pa sprejemajo te koncerte tudi naši sodeželani nemške besede. Tako je bilo tudi minulo soboto zvečer v Škofičah. Ljubitelji domače pesmi in glasbe so do zadnjega kotička napolnili obsežno dvorano v gostilni pri Schützu v pričakovanju, da bodo spet enkrat deležni lepega kulturnega užitka bogatega večera. V takem pričakovanju niso bili razočarani, kajti godbeno-pevska skupina jih je zadovoljila do skrajnih meja.

V pozdrav so gostom iz št. Ilja zapeli domači škofiški pevci, pozdravne besede in prirčno dobrodošlico vodji skupine in vsem posameznim sodelavcem v zboru pa je izrekel zastopnik Slovenskega prosvetnega društva »Edinost« v Škofičah Kori Pörtlisch in hkrati pozdravil tudi vse udeležence koncerta.

Nato se je začel odvijati pester, bogat in temperamenten glasbeni spored. Točko za točko so poslušalci sprejemali z viharim aplavzom. Godbeno-pevska skupina ima vrsto mladih glasbenih talentov, ki so svoje prirojene sposobnosti izoblikovali in jih razvijajo ter izpopolnjujejo pod sposobnim vodstvom priznanega zborovodje. Prekipevajoč vihar navedenja so izzvali odlični solisti Miro Kernjak, brata Albert in Foltež Zima ter Beti Piček. Med drugim sporedom je skupina podala tudi nekaj slovenskih in nemških šlagerjev. Brez dvoma, v soboto je bil v Škofičah uspešen kulturni večer.

Godbeno-pevske skupine se je za lepi dar zahvalil predstavnik domačega prosvetnega društva in navzoče opozoril na načrtovano že tradicionalno koncertno prireditev v Škofičah mesca januarja prihodnje leto, ki bo pod geslom »Za vsakoga nekaj«.

Po koncertu je sledila še živahna prosta zabava s plesom.

KOLEDAR

Petek, 1. november: Vsi sveti
Sobota, 2. november: Vrne duše
Nedelja, 3. november: Hubert
Ponedeljek, 4. november: Karel
Torek, 5. november: Caharija
Sreda, 6. november: Lenart
Četrtek, 7. november: Engelbert

Sovjetski znanstvenik odgovarja na vprašanje:

Ali je mogoče preživeti atomsko vojno?

Čim bolj postaja vsem jasno, da bi v primeru vojne pretilo človeštvu popolno uničenje, tembolj se nekateri ljudje „igrajo“ z mislimi, da bi lahko praktično preizkusili svoje atomske bombe. Prepričani so, da bodo njihova atomska zaklonišča sijajna obramba proti orožju, ki so ga namenili drugim. S kakšno reportersko iznajdljivostjo so pisali časopisi o napetih trenutkih, pri katerih so bili bombniki z atomskimi bombami že v skrajni pripravljenosti in čakali samo na ukaz enega samega človeka. Že dejstvo, da so življenja treh milijard ljudi v rokah peščice in da ima ta peščica ljudi svoje glave popolnoma varne (vsaj tako mislijo), je nekaj, kar je nesmiselno.

Aleksander Kuzin, dopisni član akademije znanosti SZ, radiobiolog, je na podlagi znanih dejstev o posledicah nuklearnih eksplozij napisal članek o dejanskih posledicah nuklearne vojne. Veliko število ljudi si namreč še vedno dela utvare, čeprav je Hirošima obupen spomin, ki bi moral vsakomur odpreti oči. Še celo sami znanstveniki ne želijo spoznati dejstev, ki jih odkrivata bombi — vrženi na Japonsko.

BOGATE VOJNE ZALOGE

V svetovni literaturi je veliko knjig in detaljnih analiz o nevarnostih, ki prelijo človeštvu, če bi začeli uporabljati nuklearno orožje. Že poskusne atomske eksplozije do sedaj so pokazale nevarnost radioaktivnega sevanja ne samo na kraju eksplozije, temveč so zasledili povečano radioaktivnost tudi na popolnoma drugih delih Zemlje. Seveda prihodnost ni nič kaj rožnata, saj znanstveniki trdijo, da se je količina nuklearne

ga orožja povzpela lansko leto na 200 do 300 tisoč megatonov. Vsaka izmed nasprotujočih se strani bi v vojni seveda želela drugo čimprej uničiti in pri tem ne bi izbirala sredstev — počistila bi svoje nuklearne zaloge.

PROPAD LJUDSTEV

Eksplozija ene same bombe moči 10 megatonov povzroči radioaktivnost na 5000 kvadratnih km. Dva do tri dni po eksploziji ima žarčenje moč 1000 rentgenov, medtem ko vsaka doza nad 500 rentgeni povzroči 50-odstotno smrtnost. Pri 1000 rentgenih pa se številka dvigne na 80 do 90 odstotkov. Ta dejstva so tako fantastično strahotna, da jim ljudje sploh ne verjamejo, čeprav so podprta z dokazi.

Pri eksploziji 125 tisoč megatonov bi se smrtonosni val razširil na površini 62,5 milijonov kvadratnih kilometrov. Da bi si popolnoma predstavljali, kakšna katastrofa bi

to bila, naj navedemo, da meri Evropa 10,2 milijona kvadratnih kilometrov, ZDA pa 9,4 milijonov kvadratnih kilometrov. Te številke nam ne puščajo nobenega upanja na kakršnokoli rešitev. Poleg ozemlja, ki je podvrženo najmočnejšemu radioaktivnemu sevanju, pa predstavlja 1000 do 3000 kvadratnih kilometrov področje, ki ob eksploziji sicer ne doseže stopnje smrtnosti, povzpne pa se na 200 do 300 rentgenov, s tem se površina prejšnjih 62,5 milijonov kvadratnih kilometrov še občutno poveča. Vemo pa, da se zaradi žarčenja nad 200 do 300 rentgeni pojavijo različna obolenja. Eden izmed bolezenskih pojavov je zmanjšanje odpornosti proti infekcijskim boleznim, na drugi strani pa postanejo mikrobi teh bolezni še bolj odporni. Odveč je posebej naglašati, da se težave z ruševinami, požari in ogromnim številom mrtvih in poškodovanih nekajkrat stopnjujejo in predstavljajo nerešljive probleme pri zdravljenju epidemij, saj so pogoji zanje naravnost idealni.

DEGENERIRANI OSTANEK

Vsa radioaktivnost bi se s krajev eksplozije z leti razširila, osvojila bi atmosfero in se prenesla z zračnimi tokovi okoli Zemlje,

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

● Trije clevelandski zdravniki trdijo, da je duševnih bolezni krivo kopičenje neke kemične snovi, ki jo najdemo v hormonu živčnega sistema, serotoninu, v povsem normalnih živčnih celicah. Če so manjše doze te kemične snovi dali podganam, so kazale le malo sprememb, pri večjih dozah pa je povzročala pravcarne napade, ki so trajali tudi po uro in več. Čeprav to še ni noben dokaz o pravilnosti domnev, pa je ugotovitev vsekakor zanimiva, saj odpira mogoče vrata v novo vrsto raziskovanj zdravljenja duševno bolnih.

● Na podlagi odkritij profesorjev Neela in Felicija, z grenobelske univerze, na področju elektromagnetizma je firma Sames izdelala posebno pištolo za barvanje. Gre za elektrostatičen generator. Ta ustvarja polje, ki se povsem prilagodi predmetu, ki ga je treba pobarvati. Polje razdeli barvo v drobne delce in jih potem samo usmeri in enakomerno porazdeli po vsej površini. Pod njegovim impulzom barva sama obide zapreke, kar omogoča, da je delo brez premikanja pištole opravljeno v eni sami operaciji. Potrebna električna napelost je povsem nenevarna in ta tiha priprava traja manj kot 100 vatov. Taka pištola lahko prihrani 40 do 75 % barve in jo lahko uporabljamo za kakršnokoli barvo, lak ali apreturo.

segla bi v vsak kotiček. Zaradi radioaktivnega dežja bi bila prizadeta vsa bitja. Ena izmed takih radioaktivnih nevarnosti je na primer sirjevanje hrbteničnega mozga. Razpadajoči radioaktivni odpadki prinašajo še druge posledice. V letih od 1954 do 1960 je bilo v okviru atomskih poskusov sproščeno ogromno energije — skupno za okoli sto megatonov. Znanstveniki pa še vedno niso v celoti raziskali, kakšne bi bile lahko posledice na človeškem polomstvu, saj bi bile pogojene že v zarodku in neozdravljive — kot na primer slaboumnost, duševne motnje, slepota, telesna pohabljenost in tako dalje. Prav tako ni mogoče predvideti umrljivosti zaradi levkemije. Ljudje bi se zaradi tako povečane radioaktivnosti hitreje starali in telesno hirali.

Aleksander Kuzin obenem še meni, da ne bi bilo pretirano trditi, da bi po atomski vojni število smrtnih primerov na Zemlji doseglo skoraj 2 milijardi in da bi preostalih 800 milijonov ne moglo pričakovati drugega kakor smrt zaradi levkemije in raka.

Živali stradalke

So ribe, ki lahko žive več kot sto dni brez hrane, na priliko losos. Opazovali so morske pse, ki so se brez škode postili 112 dni. Želve lahko žive še po 500 dneh stradanja. Zoologi zatrjujejo, da lahko aligatorji ostanejo brez hrane tudi dve leti; komaj mladi aligator zleze iz jajca, zaspi in začne z gladovno stavko, ki traja 8 mesecev. Poizkusi so pokazali, da se žaba lahko posti eno leto, gad 20 mesecev, klopotača pa 27 mesecev. Pri toplokrvnih živalih traja postenje krajši čas. Kljub temu pripovedujejo, da je neki pes, ki ga je zasulo pri potresu, ostal živ po 103 dneh stradanja.

Na še značilnejše primere naletimo pri žuželkah. Tako nekateri hrošči lahko ostanejo 1200 dni brez hrane. Škorpioni vzdrže eno leto, stenice celo 5 do 6 let. Dandanes celo prevladuje prepričanje, da lahko nekatere živali spe stoletja dolgo, ne da bi kaj zaužile, pa ne poginejo.

Tudi podnevi lahko opazujemo zvezde

Podnevi sije sonce, boste rekli, kaj naj takrat opazujemo, razen morda oblakov ali mesece. Malokdo pa ve, da lahko tudi podnevi opazujemo planet Venero. Kot modrikasto, srebrnabelo piko na modrem nebu. Seveda pa moramo vedeti, kje naj jo iščemo. — Ta planet najlažje opazimo v jutranjem mraku, ko še svetlo žari. Ko ga tako »ujamemo«, ga lahko opazujemo ves dan. Razen Venere lahko podnevi opazujemo tudi druge zvezde, za kar potrebujemo daljnogled.

Velike planete, Jupiter, Mars, Saturn in Merkur, lahko opazujemo pri dnevni svetlobi, če so le pogoji dovolj ugodni. Oblaki, sopara in prah nam preprečijo, da bi videli te pla-

nete. Taka sopara se ob lepem vremenu nabira nad velikimi mesti. Poleg omenjenih planetov pa lahko opazimo podnevi tudi nekatere stalnice. Tako vidimo septembra ob 7. uri zjutraj Sirius ravno na jugu, približno 25° nad obzorjem.

To zvezdo lahko opazujemo z daljnogledom vse dopoldne, dokler opoldne ne zaide. Desno nad Siriusom, približno na dveh tretjinah poti med Siriusom in zenitom, stoji v septembru rdeči planet Mars, ki je zjutraj dobro viden, saj ga izdaja že rdeča barva. Tudi Mars lahko z daljnogledom opazujemo vse dopoldne. Pri dnevnem opazovanju planetov si pomagamo z zaslonkami, te so lahko preproste cevi iz lepenke, ki jih pritrdimo na daljnogled.

Asteroid — vesoljska ladja

Fantastična zamisel, ki pa utegne kdaj v prihodnosti postati povsem stvarna

Ob ugibanju, ali bo človeku sploh kdaj uspelo potovati v vesolje onkraj meja našega osončja, je predlagal zanimivo zamisel ameriški strokovnjak Dandridge Cole, znanstveni sodelavec instituta za astronautiko na kalifornijski univerzi. Cole meni, da bi si lahko prihranili napore pri gradnji velikih vesoljskih ladij, ki bi morda kdaj v prihodnosti lahko ponesele astronaute do najbližjih zvezd — oziroma do njihovih planetov, za katere menimo, da obstajajo — ki pa so od nas oddaljeni po več svetlobnih letih.

Cemu bi se mučili z gradnjo takšnih vesoljskih ladij, pravi Cole, ko pa so nam na voljo — asteroidi našega osončja! Sicer je res, da gre pri tem za zamisel, ki bo morda uresničljiva šele v prihodnosti — nemara šele čez pet ali šest človeških rodov — toda to še ne pomeni, da že danes ne bi mogli o tem vsaj razmišljati.

Danes vemo, da je prostor našega osončja med nebesnima tiroma Zemlje in Marsa »napolnjen« s tako imenovanim pasom asteroidov. V tem predelu medplanetnega prostora se giblje okoli Sonca — vzporedno s tiroma Marsa in Zemlje — najmanj 35.000 majhnih nebesnih teles. Čeprav še do danes ne vemo natanko, kako so nastali, pa za gotovo vemo, da ti asteroidi niso prav nič drugega kot majhni planeti našega osončja (strokovnjaki jih drugače imenujejo kot »planetoidi« — majhni planeti). Tako kot Zemlja in drugi planeti krožijo okoli Sonca, kar pomeni, da se že gibljejo z veliko hitrostjo. Ko bi jim to hitrost še nekoliko

povečali — kar spričo njihove razmeroma majhne mase ne bi pomenilo tehnično nerešljivega problema — bi se lahko iztrgali iz območja privlačnosti Sonca in bi odleteli iz našega planetnega sistema v vesoljski prostor.

Velika »začetna« hitrost teh asteroidov pa ni edini vzrok, da je Cole oprl svojo zamisel prav na te majhne planete: glavno je, da so nam ti asteroidi tako rekoč na voljo, da že obstajajo. To pa praktično pomeni, da bi si lahko prihranili večji del stroškov za gradnjo velikanskih vesoljskih ladij — saj bi bilo treba takšen asteroid samo še primerno opremiti, da bi ga spremenili v pravcato vesoljsko ladjo. Predvsem bi kajpak morali zgraditi na njem velikanski raketni motor. Ta motor bi deloval na termonuklearni osnovi, gorivo zanj pa bi nudil kar asteroid — se pravi kamenine in drugo, iz česar je takšen miniaturni planet sestavljen. Notranjost asteroida-vesoljske ladje bi bila vsa prekopana z rovi; tu bi bili prostori za več sto člansko posadko, naprave za proizvodnjo umetne hrane, hidroponske farme, laboratoriji — skratka vse, kar bi vesoljska odprava potrebovala med dolгим potovanjem po vesolju, ki bi trajalo kar več desetletij.

Zamisel se nam zdi fantastična, vendar ne toliko, da ji ne bi mogli vsaj prisluhniti. Človekov um se je doslej že nemalokrat spoprijel z nalogami, ki se sprva niso zdele nič manj fantastične, pa je vendarle skoraj vedno — tudi uspel.

Ivo Andrić

81

Travniška kronika

Ta Marko je osivel in čist kmet iz vzhodne Bosne, droban, živahen, ves nekako umirjen in spreten.

Slovi kot vedeževalec in prerok. V svoji vasi ima odrasle sinove in pomožene hčere, zemljo in hišo. Toda ko mu je umrla žena, je začel moliti, opominjati ljudi in razlagati prihodnost. Ni lakomen denarja, noče prerokovati vedno, ne vsakemu. Oster in brezobziren je do grešnikov. Turki ga tudi poznajo in puste, da prerokuje.

Kadar Marko pride, ne gre v premožne hiše, temveč se ustavi v kaki kleti ali vaški koči, ob ognju. Pogovarja se z možmi in ženami, ki se tu zbero. Potem, ob nekem času, odide v noč in ostane zunaj uro, včasih tudi dve. Ko se vrne rosan in premočen, se usede k ognju, kjer ga poslušalci še čakajo, zre v lanko tisovo deščico in začne govoriti. Večkrat se pa še prej obrne h komu od navzočih, ga ostro pokara zavoljo grehov in zahteva, da zapusti družbo. Posebno ženskam se to rado zgodi.

Dolgo in napeto se zastirni v kako ženo, potem pa pravi mirno in odločno:

„Botra, do komolcev tičiš v grehu. Pojdi, očisti se in reši greha! Saj veš kakšen greh te teži.“

Osramočena ženska zgine, Marko pa začne prerokovati splošne stvari, za vse zbrane.

Tudi nocoj je Marko odšel, čeprav je zunaj oster veter in leden dež s snegom. Sedaj gleda v svojo deščico in rahlo trka po nji s kazalcem leve roke; gleda dolgo in začne počasi:

„V tem mestu tli ogenj, tli na mnogih krajih. Ni viden, ker ga ljudje nosijo v sebi, toda nekega dne bo izbruhnil in zajel krive in nedolžne. Kdor je pravičen, tisti dan ne bo v mestu ampak zunaj. Daleč zunaj. In sleherni naj prosí Boga, da bo on tisti.“

Zdajci se nenadoma obrne pozorno in počasi k Petru Fufiću:

„Gospodar Pero, tudi v tvoji hiši čujem jok. Velik jok, in bo še večji, toda obrnil se bo v dobro. Zato pa za cerkev skrbí in revežev ne pozabi! Luč pred ikono svetega Dimitrija naj ti ne ugasne!“

Ko je starec govoril, je gospodar Pero, drugače togoten in ošaben človek, sklonil glavo in povesil pogled na svoj svileni pas. Vladala je tišina in zadrega, dokler Marko ni spet pogledal v svojo deščico in začel trkati z nohtom po nji. Iz tega suhega zvoka je neopazno začel zveneti starčev blagi in krepki glas, najprej nekaj nerazumljivih besed, potem pa čedalje jasneje:

„Ej, nesrečni kristjani, nesrečni kristjani!“

To je bila ena tistih hudih prerokb, ki jih je Marko kdaj pa kdaj povedal in so potem krožila med Srbi od ust do ust.

„Glejte, zagazili so v kri. Do členkov jim kri sega, in še raste. Glejte, kri, od danes pa za sto let; glejte, še od drugih sto let polovica. Tako daleč vidim. Šest naraščajev si nepretrgoma s prgišči podaja kri. Samo krščansko kri. Pride čas, ko se bo sleherno dete učilo se knjige brati in črke pisati; ljudje se bodo z enega konca sveta na drugi

pogovarjali, vsako besedo bodo čuli, ampak razumeti se ne bodo mogli. Nekateri bodo mogočni postali in si nakopili bogastva, kakor ga ni pomnili, toda bogastvo jim bo zginilo v krvi in ne naglica ne spretnost jim ne bosta pomagala. Eni bodo osiromašili in trpeli tako lakoto, da bodo grizli svoje lasne jezike in klicali smrt, naj jih pokonča, toda smrt bo gluha in počasna. Zemlja naj rodi, kolikor hoče, od krvi bo sleherna hrana postala gusna. Križ bo sam od sebe potemnel. In takrat bo prišel človek, nag in bos, brez palice in torbe, in zasenčil bo vse oči s svojo modrostjo, močjo in lepoto in odrešil bo ljudi krvi in nasilja in utešil sleherno dušo. In zavladal bo tretji od Trojice.“

Proti koncu te prerokbe so starčeve besede postajale čedalje tišje in manj razumljive, nazadnje pa so povsem utihnile v nejasnem mrmanju in enoličnem trkanju njegovega nohta po suhi, tenki tisovi deščici.

Vsi so stirmeli v ogenj pod vtisom teh besed, ki jih niso razumeli, toda njih nedoločni smisel jih je tlačil in napolnjeval s tistim nejasnim razburjenjem, s katerim preprosti ljudje sprejemajo vsako prerokbo.

Tanasije je vstal in pogledal v kotel. Eden od obeh trgovcev je pa vprašal Marka, ali bo v Travnik prišel ruski konzul.

V nastali tišini je sleherni čutil, da je to vprašanje v tem trenutku neprimerno. Starec je odgovoril ostro in razkačeno.

„Ne bo njega ne drugih, ampak bodo kmalu odšli še tisti, ki so bili doslej; in jadrno bodo prišla leta, ko bo deželna cesta zavila mimo Travnika. Hoteli bodo uzreti popotnika ali trgovca, ampak oni bodo odhajali na drugo stran. En in isti novc bo krožil iz rok v roke, toda nikjer se ne bo utegnil ogreti ne roditi sadu.“

Potrošnja perutnine vidno narašča

Leta 1959 je povprečni avstrijski prebivalec zaužil na leto 1,7 kg piščancev. Od tega časa naprej je potrošnja piščancev v Avstriji narasla na 5,5 kg na osebo in leto. To je veliki porast, pa bi bil nedvomno še večji, če bi na avstrijskem trgu ne primanjkovalo piščancev. Kako se tudi pri nas potrošnja piščancev še lahko razvije, spoznamo na primeru Zahodne Nemčije, kjer je narasla na 9 kg, in na primeru ZDA, kjer znaša 22 kg na osebo in leto.

V takih pogojih ima organizirana specializacija malih kmečkih obratov na pitanje piščancev še lepo bodočnost. Nič dosti slabše pogoje nima organizirana specializacija malih kmečkih obratov na proizvodnjo jajc, kajti Avstrija jih mora še vedno uvažati in to v vrednosti nad 100 milijonov šilingov.

239.000 ha kmetijskih zemljišč zloženih

Agrarne okrajne oblasti na Nižjem Avstrijskem so v zadnjih letih zložile 239.000 ha kmetijskih zemljišč in s tem zajele 395 katastralnih občin in 53.500 lastnikov zemljišč.

Še vedno pa čaka na Nižjem Avstrijskem 425.000 ha kmetijskih zemljišč na zložitve. Kako nižjeavstrijski kmetje uvidevajo potrebo po zložitvi zemljišč, kaže 270 prošelj, ki ležijo za dosego zložitve pri agrarnih okrajnih oblasteh. Pri sedanjem staležu uslužbencev te oblasti vendar niso v stanju, da bi v prihodnjih 10 letih zadostile željam po zložitvi. Na leto so v stanju zložiti največ 10.000 ha zemljišč. To pomeni, da bi bila zložitve zemljišč na Nižjem Avstrijskem zaključena šele v 40 do 50 letih.

Kooperacija v vzreji in proizvodnji mesnatih prašičev

Združno organizirana kmetijska proizvodnja in kooperacija med kmetovalci in zadrugami na področju kmetijske proizvodnje se tudi v Avstriji širi. O njenih primerih na področju pitanja piščancev na Štajerskem, pitanja prašičev in mladih bikcev na Koroškem in na področju intenzivnega sadjarstva in pridelovanja jagodičevja na Tirolskem smo na tem mestu med drugim že večkrat poročali.

Danes dodajmo tem primerom nov primer iz Nižje Avstrijske. Kakor poroča AIZ, so v območju Waldviertla na Nižjem Avstrijskem pričeli z organizirano intenzivno proizvodnjo pujskov. V ta namen so ustanovili posebne krožke kmetov za vzrejo pujskov, ki so pod kontrolo kmetijske zbornice in katerih namen je, da zalagajo kmete, ki se specializirajo na pitanje prašičev, z zdravimi in hitrorastnimi pujski. Dobava teh pujskov je vezana na pogodbo in na ceno. Kmetovalec, ki nabavi pujske od kmetov, ki vzrejajo pujske v takem krožku, točno ve, da bo dobil pujske, ki jih bo mogoče dobro in lahko pitati. Vrhu vsega pomenijo ti krožki za kmete prepotrebno delitev dela in rizika v prašičereji.

Kar smatrajo za koristno drugod, bo koristno tudi za nas!

Kar znajo drugod, se lahko naučimo tudi mi!

Edino, kar je pri tem potrebno, je vsaj košček zavesti skupnosti, da je deset vedno močnejši kot eden. Ostale prednosti bo potem najprej pokazal svinčnik, že v kratkem času pa tudi praksa. Premislimo, odločimo se in izpeljimo podobne oblike organiziranega sodelovanja tudi pri nas!

Trgovci so se spogledali. Zavladalo je neprijetno molčanje, vendar samo za trenutek, ker ga je zdajci pretrgal prepir med Tanasijem in pomočniki. Tudi trgovci so se začeli pogovarjati. Starec je spet dobil svoj običajni skromni in nejasni izraz. Odprl je staro oguljeno torbo in začel jemati iz nje koruzni kruh in glavice čebule. Pomočniki so polagali na žerjavico reznje govedine, ki je cvrčala in širila močan vonj. Starcu niso ponudili, vedoč, da ne vzame jedi od nikogar in uživa samo suho hrano iz svoje majhne torbe. Jedel je počasi in zadovoljno, potem je stopil na drugo stran, kamor ni vel dim od ognja ne vonj pečenega mesa; tukaj je zvil in krotak kot kak pastirček zaspal z dlanjo pod desnim licem.

Trgovcem je žganje ravezalo jezike, vendar so venomer pogledovali v kot, kjer je spal starec, in pri tem utišali glas. Njegova navzočnost jih je napolnjevala z nekakšno slovesno resnobo, ki jim je ugajala.

Tanasije je venomer hranil plamen z bukovimi poleni, sanjal in čemeran kot vedno, potrpežljiv in neomajen kakor narava; ni pomislil, da onkraj Travnika neki francoski konzul zre rdeči odsev njegovega ognja, saj v svoji pereproščini še slutil ni, da so kje na svetu konzuli in ljudje, ki ne morejo spati.

27

Prve mesece 1814. leta in svoje zadnje v Travniku je Daville preživel popolnoma osamljen, „pripravljen na vse“, brez navodil in sporočil iz Pariza in Carigrada. Kavaze in služabništvo je plačeval iz svojega žepa. Med francoskimi oblastmi v Dalmaciji je vladala zmeda. Francoski potniki in kurirji so zginili. Novice iz avstrijskih virov, ki so počasi in nezanesljivo prihajale v Travniki, so bile čedalje neprijetnejše. V Konak ni šel več, ker ga je vezir sprejemal vedno bolj površno, z neko raztreseno in žaljivo

Poskrbimo, da bodo dobile molznice vso zimo dovolj krme

Zadnja leta je že kar lepa vrsta naših mladih kmetovalcev vidno izboljšala svoje goveje črede. Namesto pincgavk in marijadvork, ki jim s svojo molznostjo niso več zadostovale, so na plemenskih sejnih nakupili krave z znatno boljšo molznostjo, pri čemer so se pri izbiri pasme v glavnem odločili za simodolke in sivorjave, ki v pogledu na molznost vodijo med avstrijskimi pasmami goveje živine v alpskem svetu sploh.

Toda krava, ki daje veliko mleka, ne potrebuje le veliko krme, marveč tudi veliko sušine, beljakovin in škrobnih vrednosti v njej. Dobri molznici ne zadostuje le, da pičle obroke beljakovin in škrobnih vrednosti v senu in silaži izpopolnimo z oljnimi tropinami ter otrobmi in žitom, dobiti mora tudi ustrezne količine sušine (Trockenmasse) v krmi. Ta ugotovitev je posebno važna pri kravah, ki dajo več kot 15 kg mleka na dan. Ugotovljeno je, da mora n. pr. krava, ki je 500 kg težka in ki daje 25 kg mleka dnevno, dobiti na dan 18 kg sušine, 160 dkg beljakovin in 9,25 kg škrobnih vrednosti. Krava, ki je 600 kg težka, potrebuje približno petino več teh snovi. Isto velja tudi za kravo po prvem teletu, ki je še v rasti. Tudi ona potrebuje eno petino več sušine, beljakovin in škrobnih vrednosti, kot pa zahtevajo teoretične računice.

Zadostiti vsem potrebam take krave po krmi ter hranilnih snoveh in sušini v njej pomeni, da je treba 500 kg težki kravi s 25 kg mleka na dan poleg 35 do 40 kg silaže pripraviti še najmanj 13 kg sena, da je zadoščeno njeni potrebi po sušini in da lahko izkoristi potrebne in razpoložljive beljakovine in škrobne vrednosti v njej. Če je kravi zadoščeno s sušino, se ji plača dati tudi še nadaljnjih 0,5 kilograma prebavljivih beljakovin in 1 do 1,5 kilograma škrobnih vrednosti, ki jih v zgornji krmi manjka za 25 kg mleka. Zgornje količine krme zadostujejo namreč po beljakovinah in škrobnih vrednostih le za 18 kg mleka.

Sedaj, ko prehajamo na zimsko krmljenje,

je prav in potrebno, da si je vsak kmetovalec docela na jasnem, da so pri dobrih molznicah ravno tako potrebne zadostne količine sušine kot pa zadostne količine beljakovin in škrobnih enot v krmi. Če sena manjka, je treba sušine nadomestiti s slamo, manjkajoče beljakovine in škrobne vrednosti pa z močnimi krmili.

Jesen zahteva od živinorejca pregled o zalogah pridelane in potrebne krme. Ta pregled je zlasti potreben v primerih, kjer smo prešli na simodolsko in sivorjavo pasmo, kjer pa se še nismo priklopili do spoznanja, da za goveda teh dveh pasem nikoli ne moremo imeti preveč sena in preveč silaže, ker simodolci in sivorjanci pospravijo na krmi vse, kar dobijo v jasli. Drugače ne bi mogli v molznosti in rastnosti prekašati vse naše druge pasme goveda.

Vpliv koruze na kvaliteto pitančevega mesa

Eno osnovnih vprašanj pitanja prašičev je vpliv krme na kvaliteto pitančevega mesa in masti. Danes prašiče nihče ne kupuje več po njihovi teži, marveč po njihovi kvaliteti, se pravi po količini njihovega mesa in po trpežnosti in okusnosti. Pitančeva kvaliteta pa je v glavnem odvisna od hitrosti pitanja in od krme, s katero pilamo. V tem pogledu je že dolgo časa diskusija o vprašanju, kako vpliva koroza kot glavna sodobna prašičja krma na kvaliteto mesa in slanine.

Odgovor na to vprašanje daje do neke mere najnovejši poizkus instituta za prehrano živali na tehnični visoki šoli v Zürichu. Ta poizkus je bil napravljen s skupno 128 pitanci in sicer v dveh oddelkih. V prvem oddelku je bilo 64 pitancev, ki so bili razdeljeni na štiri skupine po osem pitancev. Pitanci tega oddelka so od začetka do konca pitanja dobili v prvi skupini krmno mešanico s 45 % koruze, v drugi skupini mešanico s 30 % koruze, v tretji skupini pa s 15 % koruze. Četrta, to je kontrolna skupina, pa v mešanici sploh ni dobila koruze.

V drugem oddelku je bilo spet 64 pitancev v štirih skupinah. Razen kontrolne skupine, ki celo dobo pitanja v krmi ni dobila koruze, so vse ostale tri skupine dobile v prvi dobi pitanja enako mešanico s 45 % koruze. V drugi polovici pitanja je dobila prva skupina naprej mešanico 45 % koruze, medtem ko so pri drugi skupini ta odstotek zmanjšali na 30, pri tretji skupini pa na 15 %.

Pri zakolju vseh 128 pitancev so ugotovili, da je bil prirastek in izkoristek krme v vseh osmih skupinah prav dober in da ni bilo očitnih razlik med skupinami. Ugotovili so tudi, da je bila sicer kvaliteta zaklanih pitancev, kar tiče povprečne višine

Plemenski sejem za sivorjavo govedo v Leobnu

V petek, 8. novembra, bo v Leobnu tretji jesenski plemenski sejem za bike, krave in telice sivorjavega goveda. Na sejmu, ki ga prireja Rejska zveza sivorjavega goveda za Štajersko, bo na razpolago 40 bikov in 250 krav in telic, kar bo dalo priložnost za ugodno izbiro.

Štajersko sivorjavo govedo ne slovi le med avstrijskimi rejci, marveč je zaslovelo tudi že med evropskimi živinorejci. Na letošnjem mednarodnem jesenskem sejmu v Veroni je štajerska rejska zveza sivorjavega goveda dosegla s svojo kolekcijo 15 plemenskih živali izredno lep uspeh. V konkurenci s kolekcijami iste pasme iz Švice, Predarlške in Tirolske je zmagala štajerska kolekcija, ki je dobila prvo nagrado, ker je za razstavljene živali izkazala najvišjo povprečno molznost.

Na drugem letošnjem jesenskem plemenskem sejmu sivorjavega goveda v Leobnu, ki je bil 11. oktobra, so bili v povprečju biki prodani po 12.563 šil., krave po 10.780, breje telice pa po 9.200 šil. Poleg avstrijskih kupcev so na tem sejmu Rusi pokupili 4 bike in Italijani 17 krav in 52 telic.

hrbnega špeha, trdnosti in barve masti ter skupne kvalifikacije v vseh skupinah enaka, da pa je pri skupinah prašičev, ki so dobili 30 in 45 % koruze v krmi, količina joda v hrbtnem špehu in v masti okoli ledvic vidno naraščala. To pomeni, da sta pri tem odstotku koruze trpeli trpežnost in okusnost glavnih partij zaklanih prašičev. Ugotovili so tudi, da je bilo mogoče z redukcijo koruze v krmi v drugi polovici pitanja od 45 na 15 % vsebino joda močno zmanjšati, kvaliteto pitancev pa izboljšati.

Praktični nauk tega poizkusa se glasi: V primeru pitanja prašičev z žitom je treba odstotek koruze omejiti na 25 %, pri pitanju z okopavinami (krompir, pesa) pa na 45 %.

Najcenejša močna krma za molznice

Najcenejšo mešanico močne krme pripraviti lahko sam. Predpogoj je, da je v tvoji osnovni krmi razmerje med beljakovinami in škrobnimi vrednostmi v redu. V redu pa je to razmerje, če dobi krava s 15 do 18 kg mleka šestkrat toliko škrobnih vrednosti kot prebavljivih beljakovin. V tem primeru ji za dosego nadaljnjih količin mleka, ki jih lahko daje, sestaviš mešanico iz 72,5 % koruznega zdroba in 27,5 % sojinega zdroba ali zdroba zemskega oreha. Kilogram te mešanice zadostuje za 2,75 kg mleka. Da jo treba krmi dodajati tudi rudninske mešanice, pa itak več.

na francosko službo. Rafo Alijas prosi za neko drugo mesto kot zaupnik ali tolmač, ker noče nazaj v stričvo skladišče. Z nevidnim, toda stanovitnim prizadevanjem avstrijskega konzulata prodirajo do zadnjega človeka v deželi novice o zaveznih zmagah in Napoleonovem padcu, ki je samo še vprašanje dni. Zakoreninja se mnenje, da so francoski časi prešli in so konzulatu v Travniku štele ure.

Von Paulić se ne pokaže nikjer in ne govori z nikomer. Daville ga ni videl že šest mesecev, kar je Avstrija stopila v vojno, toda čuti ga vsepovsod. Misli manj z nekim posebnim občutjem, ki ni ne strah ne nevoščljivost, temveč obojega nekaj; zdi se mu, da ga vidi onkraj Lašve v veliki hiši, ko mirno opravlja svoje posle, hladen, docela pri seben, nikoli v dvomu in negotovosti, pošten in prebrisan, čist in nečloveški. Popolno nasprotje prismojenemu in bolestnemu zmagovalcu iz Konaka je pravzaprav on edini zmagovalac v igri, ki se že leta igra v tej travniški kotlini. Podpolkovnik samo čaka, neizprosno in mirno, da se žrtve, ki so jo nagnali v zagato, zgrudi in s svojim padcem razglasi zmago.

Sedaj je ta trenutek prišel. In von Paulić se je spet pokazal kot človek, ki sodeluje v starodavni in slovesni igri; njena pravila so neizprosna in boleča, toda logična, pravična in častna za zmagovalce in premagance.

Neko dopoldne v aprilu je prišel avstrijski kavaz v francoski konzulat, prvič po sedmih mesecih, in prinesel konzulu pismo.

Daville je spoznal ta rokopis s samimi čistimi, pravilnimi potezami kot jeklene pišice, ki so vse enako ostre in frče v isto smer. Poznal je kaligrafijo, slutil smisel pisma, vendar ga je vsebina osupnila.

(Nadaljevanje sledi)

Povzdignjeni iznad vijugastih živih mej stojijo povsod po gričih, pašnikih in slivovih nasadih Srbije. Stojijo kamniti vojak v opankah, orači in predice z očmi plavimi kot nebo, močnimi obrvmi in smešno zavihanimi brki.

»Postoj popotnik slučajni, ne biti...«

grmijo kakor hajduki iz zasede, na križpotjih razjedenih vaških poti. Kličejo, preklinjajo in se smejejo razkoračene črke, izdolbene z neveščo roko kamnoseka v pereli kamniti plošči. Pripovedujejo čudežno zgodbo o haj-

Ko je šel mimo pokopališča na vaškem griču vojak v sukneni obleki, ni pozabil povedati svoji ženi in sinku, ki ga je držal za roko, kje naj ga pokopljejo, če bi »bog ve kdaj« padel. Zelel je, da bi bil njegov grob poleg poti, kjer bo vsak videl in vedel, kdo je bil njihov gospodar in rednik.

Odšel je iz ene vojne na drugo bojišče in se nikoli več ni vrnil — njihov Dragovan, gospodar in rednik. Njegove kosti so ostale nekje v Sandžaku, so sporočile komisije.

Za edince in za ženo je ostal v vasi. Med njimi, tu nekje poleg hiše. In zato je žena odšla h kamnoseku.

Nepismeni ljudje so znali povedati veliko resnice tudi s preprostimi besedami. Najpogostejši pogovor je postajal filozofija. Pred temi besedami so izginjali svetniki, vonj kadila in križi. Besede z izlizanih kamnitih plošč so se rogale religiji in upirale smrti:

»Rodili smo se, da umremo,
umiramo, da večno živimo.«

piše na grobu Čedomira Vukovića iz Guče. Malo dalje od tega kraja, v Karanu pri Titovih Užicah, sporoča z ukrivljenega spomenika neki Gojko:

»Moli k bogu, živi,
mojemu grobu se ne čudi.
Danes sem na vrsti jaz,
jutri mi boš ti sledil.«

In res njegov grob ne vzbuja občudovanja. Prerasla ga je trava, ornamentiko kamnite plastike na spomeniku je prerasel zeleni lišaj. Od razkošnih barv, naslikanih na kamnu so ostale komaj opazne črte, ki jih leta in leta izpira dež.

V bližini tega spomenika je ustavil pot še eden, ki predstavlja silaka s širokimi rameni in okroglimi očmi izpod nasršenih črnih obrvi.

V prvem hipu se ga človek ustraši. Morda je hajduk ali upornik? No, poleg njega je epitaf, ki razlaga obiskovalcem:

»Tukaj ležim jaz
in čitaš ti.
Bolje bi bilo,
da čitam jaz
in ti ležiš...«

Družinski prepiri, nesreče, veselje in radost se zrcalijo v teh napisih v kamnitih knjigah poleg poti ali na grobovih po vaških gričih.

V neki vasi poleg Morave sta se prepirala mož in žena. Zlobni jeziki so klevetali, da je žena pretepala svojega moža. Ko je umrla, si nečimrni mož ni mogel kaj, da se ji ne bi maščeval. Kupil je velik spomenik in v njega vdolbel svojo dolgoletno jezo:

»Tukaj leži
moja zlobna žena Stana,
leži in reži.
Popotnik, zbeži,
če bo skočila,
ti bo izpraskala oči!«

Vedno je bilo dovolj hudomušnežev, ki so se tudi po svoji smrti radi norčevali iz ljudi. Tako je, kakor pripovedujejo Gučani, do nedavnega bila ob poti med Gučo in Kotražo neka velika kamnita plošča z napisom: »Popotnik, če obrneš ta kamen, boš srečen.«

Ko so ploščo postavili, so prihajali od povsod ljudje in so jo poskušali obrniti. Mislili so, da je pod njo zakopano zlato, toda niso je mogli preobrniti, ker je bila zelo težka. Da ne bi zaklad prišel v last komu iz sosedne vasi, so se, kakor pravijo Gučani, ljudje iz neke vasi poleg Guče (niso hoteli povedati, iz katere, morda je bila ta vas tudi njihova) odločili, da bodo skupno obrnili ploščo. Ko so ploščo obrnili, je na njeni drugi strani pisalo: »Zaman se mučiš.«

Jezni kmetje so vrnili ploščo v prvotni položaj. Pripovedujejo, da so to storili zaradi tega, ker niso hoteli biti edini, ki so naselili neznanemu šaljivcu. Po tem dogodku so prihajale ponoči skupine ljudi iz sosednih vasi in radovedno obračale ploščo in jo razočarane spet vrnile na prejšnje mesto.

Dandanes ne gradijo več pisanih nagrobnih spomenikov, obarvanih z zeleno barvo. Kamen je zamenjal marmor in črke so pozlačene. Namesto izdolbenega lika z okroglimi očmi, plavimi kot avgustovsko nebo nad Moravo, lepijo danes na plošče fotokeramiko.

Pravijo da je umrla stara umetnost in tradicija stoletja. Ostali so samo kamniti vojak poleg poti, ki še vedno kljubujejo času in pripovedujejo popotniku ob zavijanju vetra zgodbo o nekem vojaku Milomiru s puško in bajonetom in o Persi s preslico in golobi, ki se ljubkujejo na zelenem kamnu pod Jelico.

„Postoj, popotnik...“

duku, ki: »Umr! je nanagloma v prisotnosti oblasti“, in o čvrstem sosedu, ki:

»Tukaj junaško je pal
in svoje življenje je dal,
ko mejo je svojo branil...«

V daljavo strmijo široko odprte oči nemirne pešadije. Dve vrsti majevskih tretjevojskanih še vedno stojita mirno, pripravljeni na poslednji juriš. Rdeče črke iz tolčenega kamna govorijo.

Pripovedujejo, da so tu, izza tega gorskega vrha krenili starčki, da bi branili svoje lesene kočice, ki so jih pustili spodaj v koruzi poleg Morave.

Kamnosek jih je spet postrojil. Prišli so sinovi, vnuki in z nečitljivim rokopisom opisali junaštvo znanih in neznanih kaplarjev in prostakov kamnite pešadije v telovnikih in zasukanih opankah.

Zvok zvonca iz male trhle cerkvice je presekla noč polno mesečine. Ljudje v vasi poleg Jelice so vedeli, kaj to pomeni — spet vstaja ali vojna. Spet puška, popotna torba in napor po hribih Šumadije.

Trudni težaki se niso pomišljali. Odhajali so. Zapuščali so kupe neoluščene koruze. Zrnje se je razsipalo iz zlatega klasja, a srpi in kose so visele ob hišnih pragovih.

Zvonovi so zvonili in možje so odhajali iz ene vstaje v drugo.

IZREKI

● Rajši poštna smrt, kot sramotno življenje. (Horac)

● Vse življenje se ukvarjamo z drugimi: polovico življenja jih ljubimo, drugo polovico pa obrekujemo. (Joubert)

● Svet je menažerija, v kateri so pozabili ločiti volkove od ovac. (Kadija)

● Življenje se meri po delih, ne po dnevih. (Marcial)

● Pisatelj, ki mu je za ovekovečenje potreben kip, tudi kipa ni vreden. (Lichtenberg)

● Poročiti bi se morali v svoje zadovoljstvo, ne v zadovoljstvo drugih. (Bickerstaff)

● Poroka združi za vse življenje dva človeka, ki se sploh ne poznata. (Balzac)

● Čas je velik učitelj. (Corneille)

● Niso slabi časi, slab je človek. (Beaumont)

● Minute so dolge, leta pa kratka. (Amiel-Lepeyre)

● Če res hočeš, potem tudi moreš. (Novalis)

● Naša usoda ni zunaj nas, ampak v nas in v naši volji. (Grosse)

● Ni lepše vrline in zmage, kot obvladati in premagati samega sebe. (Brantome)

● Kdor more vse, se mora vsega tudi bati. (Corneille)

● Naj ne gre na morje, kdor se boji vetra. (Metastasio)

● Morala je ustvarjena za človeka, ne pa človek za moralo. (Zangwill)

● Mladenič se bori, da bi bil starec užival. (Goethe)

Nekega dne se je pojavila velika kamnita plošča na pašniku poleg poti. Družina se je razveselila kamnitega vojaka s pasom za naboje, bajonetom in bombami. Ljubkovali so vdolbene črte in črke, pobarvane s plavo in rdečo barvo:

»Stopi bliže dragi bralec,
in prečitaj te nagrobne črke,
ki prežalostne ti govorijo:
kdor pod črno zemljo spi,
tega danes med živimi ni.«

In pod tem »Hraber vojak, Dragovan Skočivukovič, padel na Kremenjači, spomenik sta mu postavila žena Draginja in sin Milojica.«

Čas je potekel. Kamen se je okrušil. Plave oči je izpral dež. Po pasu z naboji je zrastle zeleni lišaj. Toda vojaki so stali mirno.

Kadar ni bilo vojn in vstaj, so nastajali spomeniki s težaki, ki so jim namesto puške in sablje izklesali srp ali motiko. Tudi takrat kamnosek ni pozabil napisati, da je ta in ta bil »hraber vojak, ki je preživel tri vojne in umrl častno in pošteno na robiji.«

V vasi Ostri, nedaleč od Čačka, se stari ljudje še vedno spominjajo tega Bogoslava, ki je umrl »častno in pošteno na robiji«. Pravijo, da se je rad vojskoval. Puško je vedno nosil s seboj. V neki bitki je celo zaslužil medaljo in kaplarski čin. Toda vedno ni bilo vojn, in odšel je med hajduke. Pet let se je potepal po kolibah in planinskih slajah, jemal denar bogatim in ga dajal ubogim. Pravili so, da ga ščiti ves kraj.

Nekega dne se je v staji prebudil z okovi na rokah in nogah. Okrog njega so stali žandarji in zaupnica Jela, s katero je vso noč pijačeval.

Z večne robije se ni več vrnil. Ostrovcu ga niso mogli pozabiti in zato so mu postavili spomenik.

Hajduški spomeniki so redki. Nekje globoko v gozdu so skriti poleg hladnega studenca, kamor je hajduk prihajal na sestanke z zaupniki.

Pripovedujejo, da je neki dragačevski hajduk, ki so ga obkolili, junaško padel, še prej pa je ubil deset žandarjev. Njegovi prijatelji zaupniki so ga pokopali v gozdu poleg studenca. Še danes lahko prečitete na kamnitem spomeniku že izbledeli epitaf: »Umr! nanaglo v prisotnosti oblasti.«

Neznani kamnosek ni smel ničesar več napisati, čeprav je morda poznal hajdukovo družino, ali morda njegovo dekle. Tu jo je moral zamolčati, toda z nekaj besedami je potrdil neko življenje.

Preprosti so tudi veliki epitafi na dragačevskih in zahodnomoravskih spomenikih. Eno celo življenje je nabito v nekaj vrsticah raznobarnih črk, ki te silijo, da jih prečitaš:

»Za pravico boga
z ilovico na ramenu
je padel na tujem dvorišču, dan pred
svetim večerom.«

Samouki kamnosek ni vedel, kaj so zakoni in pravice. Poznal pa je bogataše in siromake. Poznal je tudi soseda, ki je imel pet otrok. Videl ga je, kako jih je tužno gledal pred božičem, medtem ko so se otroci njegovega gospodarja veselili pečenic. Izmučen najemnik je hotel prelesti plot svojega gospodarja, ki mu je tlačanil že dvajset let in ni mogel prislužiti pečenic za svoje otroke. Ko je že prelezal plot, je počila puška. Njegovi otroci so ostali brez očeta in božičnih daril. Ubogi otroci so postali sirote, ki so se morale same preživljati.

Kamnosek ni poznal zakonov in paragrafov, poznal pa je gospodarja ubitega najemnika. To je zadostovalo, da je napravil enega izmed najlepših spomenikov.

Bele krizanteme

Otožno se poslavlja jesen. S prečudovitimi barvami je okrasila gozdove in z zadnjimi močmi nadela rastlinju tisočere barve. Redki topli žarki božajo zemljo; listje šelesti pod nogami ali še na drevju in vse diha v skrivnostnih akordih. Po trudapolnem delu, ko je izpolnila naloge, se narava pripravlja na zimski počitek, da si bo nabrala novih moči za pomlad. Vrtove so okrasili te dni čudežno lepi cvetovi belih krizantem.

Zadnji cvetovi, ki kljubujejo mrzlim nočem, podnevi pa budijo novembrske spomine. Vse leto jih skrivamo v srcih, te dni pa privrejo iz nas. To so najgloblja, najplemenitejša čustva nepozabnega prijateljstva in spoštovanja do onih, ki jih ni več med nami, a živijo z nami kot neminljiv simbol svobode in našega narodnega obstoja.

Burna preteklost zadnje vojne je razmejila človeštvo v boju dobrega z zlim. Takrat so ustali naši tovariši, borci, aktivisti, sodelavci narodnoosvobodilnega gibanja. Ime za imenom se je vrstilo, neizmerna množica junakov raznih usod se je združila iz lastne srčne nuje, da bi zavarovala osnovne pravice ljudstva ter nesebično darovala, če je bilo treba, tudi svoja življenja za svetle ideale svobod in demokracije.

Dan mrtvih. Vsak misli na svoje najdražje, na prijatelje in znance. Vsem pa uhajajo spomini v nedavno preteklost, k dolгим vrstam znanih in neznanih junakov, ki so obležali na bojnem polju in izkrevavali v neizprosni boju s sovražnikom širom po naši zemlji, širom po Evropi.

Večletna vojna je nenehno kosila in neizprosno jemala žrtve: padali so na bojnih poljih, umirali v pregnanstvu, v internaciji. Fašizem je besnel in plaval v krvi. Koliko grobov se je prezgodaj odprlo. Koliko trpljenja, koliko svetlega junaštva, koliko tople ljubezni veje iz teh grobov.

Vseh mrtvih dan. Spet bodo oživele steze in stezice, ki vodijo h grobovom. Imena, vklesana v granit na spomenikih in ploščah, predvsem pa v naših srcih, bodo oživele in naše misli se bodo združile z njimi, ki smo jih imeli radi. Neštete roke bodo segle po belih krizantemah; položile jih bodo na grobove — kot izraz naše globoke ljubezni, neizmerne hvaležnosti in iskrenega spoštovanja do vseh onih, ki jih ni več — a so bili in umrli, da smo mi danes.

To je njihov dan — posvečen njihovu spominu!

Dan mrtvih

V zatišju smrek,
v globačah temnih grap...
je čuden svet
junakov, mrtvih srag.

Kar jih v vihr
je svetle dni kovalo,
vsi so utihnili,
njih srce je zastalo,
a pelo jim bo v slavo
pesem
kovačev nakovalo.

Sedaj ko veter
jih s suhim listjem
krije,
ko luč jim svetla
na grobeh
sije,
ko sonce skoz' smreke
žarke svoje meče,
ko pesem njih
kuje prihodnost
vsem drage, ljube
sreče;
neznana moč, sila
jih oblije...
in združi se poet
— vse za bodočnost
domačije.

V zatišju smrek,
v globačah temnih grap...
je čuden svet
junakov, mrtvih srag.

SPORTNI VESTNIK

Tokio — olimpijsko gradbišče

V zadnji številki našega lista smo na tem mestu poročali, kako se Innsbruck pripravlja na prihodnjo zimsko olimpiado, tokrat pa navajamo nekaj podatkov o tem, kako se je v „olimpijsko gradbišče“ spremenila japonska prestolnica Tokio, ki bo prihodnje leto oktobra prizorišče letnih olimpijskih iger, pri katerih se bo srečalo še mnogo več najboljših športnikov iz vseh delov sveta. Eno vsekakor značilno paralelo med Innsbruckom in Tokijem je treba posebej omeniti: v Innsbrucku si domačini, torej Avstrijci, upravičeno obetajo lepo število olimpijskih kolajn — enako pa so tudi Japonci prepričani, da se bo v Tokiu njihova dežela uvrstila med „zlate“ države.

Čeprav je do poletne olimpiade še leto dni, je Tokio že nekaj časa eno samo gradbišče in so se o tem lahko prepričali vsi tisti, ki so pred nedavnim obiskali tamkajšnje predolimpijsko tekmovanje. Največ težav ima Tokio v okviru priprav na olimpijske igre s prometnimi problemi. Do začetka olimpiade se bo namreč število v Tokiu registriranih motornih vozil povzpelo na milijon. K tej reki vozil pa je treba prišteti še tuje, predvsem pa domače avtomobile iz drugih japonskih mest; vse to bo v olimpijskih dneh vrvelo po tokijskih ulicah. Načrti za ureditev prometa predvidevajo 22 cest-vpadnic in 5 cest nad ulicami. Na vrsti so nove proge podzemeljske železnice ter nove telefonske, električne in plinske napeljave.

Izmed športnih naprav je seveda treba v prvi vrsti omeniti novi olimpijski stadion, o katerem mednarodni strokovnjaki pravijo, da pomeni največji dosežek svoje vrste in da glede opremljenosti in ureditve daleč presega rimskega, kjer so bile poletne olimpijske igre pred tremi leti. Do avgusta 1964 bodo Japonci povsem dogradili olimpijsko vas, ki bo zavzemala površino 90 ha. Razen tega pa razširjajo dva druga stadiona.

Glede obiskovalcev, ki jih pričakujejo na olimpiadi, so napovedi precej različne, z uradnega mesta pa doslej sploh še ni bilo slišati številk. Vsekakor pa se Tokio pripravlja na več milijonov obiskovalcev in se Japonci prizadevajo, da bi olimpijske igre kar se da obrnili sebi v prid tudi s turističnega stališča. Skoraj vsak drugi prebivalec Tokia od šolske starosti navzgor se uči angleščine, več tisoč mladih deklet pa celo vrsto drugih jezikov, vendar olimpijski odbor še vedno išče skoraj tisoč tolmačev, ki res dobro govorijo enega ali več svetovnih jezikov in hkrati vsaj v grobih obrisih poznajo mnogo-milijonsko prestolnico svoje dežele.

Madžarska — Avstrija 2:1

V Budimpešto se je avstrijska državna nogometna reprezentanca odpeljala z mnogo manjšim optimizmom, kot je dva tedna prej nastopila proti irskemu moštvu v Dublinu. Madžarska je za Avstrijo »tradicionalni« naspornik, proti kateremu že neodločen izid tekme pomeni neke vrste zmago. Tako so igralci in funkcionarji tudi zadnjo nedeljo upali, da se jim bo sreča nasmehnila vsaj toliko, da se bodo iz Budimpešte vrnili neporaženi — z neodločenim izidom tekme. In njihova želja bi

se skoraj uresničila, seveda, če madžarsko moštvo ne bi igralo tako dobro.

Tako pa so Madžari že v prvem polčasu pokazali, da še vedno znajo igrati lep in predvsem uspešen nogomet. Šele stanje 2:0, ko je že grozil katastrofalen poraz, je avstrijsko ekipo docela prebudilo, da je v drugem polčasu prevzela pobudo v svoje roke in nekaj časa očitno prevladovala na igrišču. Vendar je svoj prvi gol dosegla šele kratko pred koncem tekme in prej zamujenih 75 minut nikakor ni več mogla nadoknaditi, čeprav Madžari niso bili več tako nevarni kot v začetku igre. Tekma se je končala s pičlo toda povsem zaslužen zmago madžarskega moštva.

Francija premagala Bolgarijo

Bolgarija in Francija sta v okviru tekmovanja državnih reprezentanc za evropski pokal odigrali tudi povratno tekmo. V prvem srečanju, ki je bilo v Sofiji, je Bolgarija zmagala s pičlim rezultatom 1:0, povratna tekma v Parizu pa se je končala z zmago Francije 3:1. Zaradi boljšega holičnika golov se je Francija kvalificirala za naslednje kolo in bo nastopila proti zmagovalcu iz tekme Madžarska — Vzhodna Nemčija.

Koroška kljub zmagi izpadla iz tekmovanja deželnih moštev

V povratni tekmi je Koroška premagala Gradiščansko z 2:1, ker pa je pri prvem srečanju zmagala Gradiščanska z rezultatom 3:0, je Koroška izpadla iz nadaljnjega tekmovanja deželnih ekip. Pri tem je vsekakor zanimivo, da je Koroška po 16 letih dosegla prvo zmago nad Gradiščansko, katera je tudi v Celovcu demonstrirala lepo igro, čeprav ji tokrat ni uspelo, da bi spravila domačo obrambo v resno nevarnost.

Anglija proti ostalemu svetu

V okviru 100-letnice jubileja angleške nogometne organizacije se je reprezentanca Anglije pomerila proti ekipi, ki so jo sestavljali najboljši nogometaši iz posameznih držav ostalega sveta. Pred 100.000 gledalci v londonskem Wembley-stadionu je domače moštvo zaslužen zmago z rezultatom 2:1 (0:0).

Gesucht junge **Serviertochter** (auch Anfängerin). Guter Verdienst. Die Reise wird bezahlt. Offerten erbeten an: Familie Paul Zimmermann, Rest. Bären, Ormlingerstr. 5, **Gelterkinden (Bld)**, Schweiz.

Ta teden vam priporočamo:

Za večje in manjše otroke

- Karl May: **VINETOU**, gentleman rdečega rodu, 9 v platno vezanih knjig, skupno 1040 str. 153 šil.
- Janusz Korczak: **KRALJ MATJAZEK PRVI**, 228 str. in 10 večbarvnih slikovnih prilog, ppl. 44 šil.
- Matej Bor: **UGANKE**, slikanica velikega formata, 104 str. ppl. 20 šil.
- **GORA BISEROV**, pravljice narodov Sovjetske zveze, 296 str. ppl. 89 šil.
- Karl Bruckner: **VRABČJE MOŠTVO**, 176 str. ilustr. ppl. 28 šil.
- Tone Seliškar: **BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA**, 96 str. ilustr. kart. 29 šil.
- Bearl S. Buck: **ZGODBICE ZA OTROKE**, 64 str. ilustr. kart. 16 šil.
- Milan Šega: **ZGODE IN NEZGODE KRALJEVSKEGA DVORA**, 208 str. ilustr. ppl. 23 šil.
- Vesna Parun: **ČUDEŽNA SKRINJA**, otroške pesmice, 56 str. ilustr. kart. 34 šil.
- Valentin Katajev: **BLEŠČI SE JADRO MI SAMOTNO**, mladinski roman, 304 str. ilustr. ppl. 27 šil.
- Anton Ingolič: **TAJNO DRUŠTVO PGC**, vesela zgodba o otrocih za otroke, 180 str. ilustr. ppl. 21 šil.
- **TISOČ IN ENA NOČ**, za mladino prirejena izdaja, 88 str. ilustr. in 15 barvnih prilog, br. 17 šil.
- Alojz Gradnik: **NAROB SVET** in druge pesmi za mladino, 80 str. ilustr. kart. 8 šil.
- Desanka Maksimovič: **PRAVLJICA O ENODNEVNICI**, 84 str. ilustr. kart. 24 šil.
- France Bevk: **RAZBOJNIK SALADIN**, zgodba za otroke, 116 str. ilustr. kart. 24 šil.
- Svetoslav Minkov: **CAR NESPANKO**, zbirka otroških povestic, 68 str. ilustr. kart. 27 šil.
- **KAMEN RESNICE**, slovenske izvirne pravljice, 136 str. ilustr. kart. 16 šil.
- Prežihov Voranc: **PRVI MAJ**, slikanica velikega formata, 16 str. ilustr. kart. 18 šil.
- France Bevk: **PASTIRCI PRI KRESU IN PLESU**, otroške pesmi in igre, 64 str. ilustr. br. 28 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa.
Sobota, 2. 11.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Nal hišni vrt — 8.15 Orkestrski koncert — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 14.15 Pozdrav nate — 15.45 Aktualna reportaža — 16.15 Zborovska glasba — 16.30 Koroški knjižni kotiček — 17.00 „Sesli pečal“, spomini na Stalingrad — 18.00 Gledališča in filmska kritika — 19.00 Šport — 20.15 Ekumenski koncil — 20.40 Glasba Johanna Sebastiana Bacha — 21.00 „Legenda o zgubljenem sinu“.
Nedelja, 3. 11.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Zabavna glasba — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Koroška lovsko ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.00 Šport — 20.10 Ob 50-letnici rojstva Alberta Camusa — 21.20 Ob lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 4. 11.: 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladina in gledališče — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci! — 20.30 Zborovski koncert — 21.45 Koroška domovinska kronika.

Torek, 5. 11.: 8.00 Zvenč jutranji pozdrav — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 17.00 V koncertni kavarni — 18.25 Če mene vprašate — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 „Lovska sezona“, radijska igra Vojislava Kuzmanoviča — 21.30 Glasba za lahko noč.

Sreda, 6. 11.: 8.00 Zvenč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 13.05 Opoldanski koncert — 16.55 Kulturne vesti — 18.00 Aktualna reportaža — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci! — 20.15 „Carobna piščal“, Mozartova opera.

Četrtek, 7. 11.: 8.00 Zvenč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški visokošolski tedni 1963 — 18.05 Kmečka oddaja — 18.20 Oddaja Delavske zbornice — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zvenč alpska dežela.

Petek, 8. 11.: 8.00 Zvenč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.15 Komorna glasba — 17.00 V koncertni kavarni — 18.00 Obisk pri koroških godbah na pihala — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci! — 19.15 Biseri lepote — 20.15 Seine-Donava — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na poli — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.00 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet.

Sobota, 2. 11.: 8.20 „Postoj, kdor mimo greš...“ — 9.45 Komorna glasba — 11.00 Iz zakladnice avstrijske ljudske kulture — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.40 Tehnični razgled — 15.15 Slavni umetniki — 16.00 Za delovno ženo — 17.10 Obliče smrti — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.35 „Temni ples“, misterijska igra.

Nedelja, 3. 11.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 10.15 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.10 Za avtomobiliste — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.40 Ljudska glasba — 16.00 Kabaret — 18.00 Temza-Donava — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.30 Avstrijski teden knjige — 20.00 Melodije v nedeljo zvečer.

Ponedeljek, 4. 11.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.15 Solska oddaja — 11.00 Vesel začetek tedna — 13.30 Za prijatelja opere — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Zabavna glasba — 16.00 Otroška ura — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 „Somrak bogov“, slavnostne igre v Bayreuthu.

Torek, 5. 11.: 6.05 Preden odidele — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.15 Solska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Spomin na vrlove — 15.00 Solska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdravnik — 19.30 Halo! Teenagerji! — 20.15 Vseh devet — 21.40 Aktualni prispevek — 22.15 Plesna glasba.

Četrtek, 7. 11.: 6.05 Preden odidele — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.15 Solska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Komorni koncert — 14.10 Znani orkestri — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Revija znanih orkestror — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Musique aux Champs-Elysees — 21.00 Položaj visokošolskih asistentov — 22.15 Pesem prarije.

Petek, 8. 11.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Da, to je moja melodija — 9.05 Solska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.15 Solska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 „Fotografija žena“, komedija — 21.00 Mi in gore — 21.25 Gledališče v Avstriji.

Sreda, 6. 11.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.15 Solska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 „Fotografija žena“, komedija — 21.00 Mi in gore — 21.25 Gledališče v Avstriji.

Četrtek, 7. 11.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Da, to je moja melodija — 9.05 Solska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.15 Solska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 „Fotografija žena“, komedija — 21.00 Mi in gore — 21.25 Gledališče v Avstriji.

Nedelja, 3. 11.: 17.00 „Lassie“, zgodba psa — 17.25 Svet mladine — 17.55 Mestni pogovori — 19.00 Teden

dni časovnih dogodkov — 19.30 Eleonora Duse, legenda in resničnost — 20.00 Poročila in športni komentar — 20.15 „Kariera“, film — 22.17 Poročila, nato nogometna tekma Švedska — Zahodna Nemčija.

Ponedeljek, 4. 11.: 18.33 Očetje ne morejo splestati kil — 19.05 Aktualni šport — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Vse moje živali — 21.00 Športno omizje — 22.00 Poročila.

Torek, 5. 11.: 18.33 „47-12“, veseloigra — 19.05 Oslovo Anglije — 19.30 Poročila — 19.45 Theo Lingen predstavlja — 19.55 Čas v sliki — 20.18 Obzorja — 20.50 „Črno gledališče“ — 21.35 Poročila.

Sreda, 6. 11.: 17.00 Za otroke — 17.30 Otrci iz Bullerbua — 17.53 Za družino — 18.33 Eden kol ti in jaz — 19.05 Slike iz Avstrije — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.15 „Kaj sem?“ — 21.50 Poročila.

Četrtek, 7. 11.: 11.00 Solska oddaja: „William Shakespeare“ — 12.00 Solska oddaja: Kaj lahko postanem — 18.33 Mali je najboljši — 19.05 Šport — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.15 „Pozen gost“, kriminalna igra — 21.00 Tudi to je Avstrija — 21.50 Poročila.

Petek, 8. 11.: 18.33 Film o polovanju Marka Pola — 19.00 Trg ob koncu tedna — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Film o Kitajski — 21.45 Šah smrti — 22.15 Poročila.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m Udalj frekvenca 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in potnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napeti za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 2. 11.: 6.10 Napotki za turiste — 8.05 Melodije za konec tedna — 8.55 Radijska šola — 9.25 Skladbe za mladino — 9.45 Solistična zabavna glasba — 10.15 Nekaj domačih z malimi ansambli — 10.35 Bolgarski moški zbor „Gusla“ — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.40 Amaterji pred mikrofonom — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.10 Opera glasba — 18.45 Nova v znanosti — 20.00 Naši pevci, tuje popevke — 21.00 Sobolni ples — 23.05 Prijeten konec tedna.

Nedelja, 3. 11.: 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Radijska radijska igra — 8.38 Z mladimi pevci po svetu — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Iz tujih koncertnih odrov — 11.30 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.50 Koncert pri vas doma — 14.40 Nekaj melodij, nekaj ritmov — 15.15 Skladbe Dvoraka in Musorgskega — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Glasbeni avtomat — 17.15 Radijska igra — 18.17 Glasba iz znamenitih oper — 20.00 Izberite svojo popevko — 21.00 Njihovi rakopisi: Franz Schubert — 22.10 Zaplešite z nami.

Ponedeljek, 4. 11.: 8.05 Domači in tuji virtuozi — 8.35 Poje Akademski orkester — 8.55 Za mlade radovedneže — 10.15 Iz Rossinijeve opere „Seviljski brivec“ — 12.25 Igra trio Avgusta Slanka — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.45 S knjižnega trga — 17.05 Iz opernega albuma — 18.10 Zvočni mozaik — 18.45 Svet tehnike — 20.00 Koncert Beograjske filharmonije.

Torek, 5. 11.: 6.20 Tečaj angleščine — 8.05 Domače viže za prijetno jutro — 8.30 Igrajo veliki zabavni orkestri — 8.55 Radijska šola — 9.25 Odlomki iz slovenskih oper — 10.15 Trikrat petnajst — 12.25 Domači narodni ansambli — 13.30 Od overture do valčka — 14.05 Radijska šola — 14.35 Slovenske narodne iz Režije in Slovenske Benečije — 17.05 Koncert po željah — 18.10 Instrumentalni solisti zabavne glasbe — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana s solisti — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Stare sarajevske igre — 20.20 Radijska igra, Shakespeare: Macbeth — 22.10 Hammond orgle.

Sreda, 6. 11.: 6.20 Tečaj makedonskega jezika — 8.05 Jutranji divertimento — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Glasba ob delu — 10.15 Narodne pesmi iz Sovjetske zveze — 10.45 Človek in zdravje — 12.25 Kar po domače — 13.30 Solistična orkestralna glasba — 14.05 Radijska šola — 14.35 Znano in priljubljeno — 15.40 Skladbe in pesmi Srečka Kosovele — 18.10 Partizanske pesmi po sovjetskih molivih — 18.25 Orkester Zagrebske filharmonije — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Skladatelj Lucijan M. Škerjanc — 20.40 Jugoslovanska zabavna glasba.

Četrtek, 7. 11.: 6.20 Tečaj ruskega jezika — 8.05 Opera in balet — 8.55 Radijska šola — 9.25 Slovenski pevci, orkestri in ansambli — 10.15 Godba na pihala — 12.40 Lepa melodije — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Majhni zabavni ansambli — 17.15 Turistična oddaja — 18.45 Iz ljudske skupščine — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Lirika skozi čas.

Petek, 8. 11.: 8.05 Hugolin Sattner: „Jefftejeva prisega“, izvajajo solisti, zbor in orkester radia Ljubljana — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Med suitami — 10.15 Iz Mozartove opere „Figarova svatba“ — 10.35 Novost na knjižni polici — 12.25 Ansambel Borisa Franka s pevci — 13.30 Pri domačih vokalnih in instrumentalnih solistih — 14.05 Radijska šola — 14.35 Za ljubitelje domačih napevov — 15.15 Napotki za turiste — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Pri skladatelju Händlu — 18.10 Poje zbor Jugoslovanske ljudske armade — 18.30 Priporočuje Bojan Adamič — 20.00 Revijaska glasba — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Jugoslovanska komorna glasba — 21.00 Hammond orgle — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.15 Orkester madžarskega radia.

Slovenske oddaje

Sobota, 2. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Na dom obušaj mi spomin...

Nedelja, 3. 11.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 4. 11.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda. Kar po domače. 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 5. 11.: 14.15 Poročila, objave. Selska dekleta pojo. Iz ljudstva za ljudstvo: Ana Paulič iz Zelezne Kaple (2.)

Sreda, 6. 11.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite zaigramo.

Četrtek, 7. 11.: 14.15 Poročila, objave. Športni obzorik.

Petek, 8. 11.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Prof. dr. Metod Turnšek: Zvezdi našega neba — Konstantin in Metod (4.)

TELEVIZIJA

Sobota, 2. 11.: 15.00 Za otroke — 15.30 Bretonska legenda — 16.00 Slepce gre skozi mesto — 18.30 Poročila, nato Kaj vidimo novega — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Zloraba armade, oddaja o Stalingradu — 20.45 Poseben koncert dunajskih filharmonikov — 21.55 Poročila.

Nedelja, 3. 11.: 17.00 „Lassie“, zgodba psa — 17.25 Svet mladine — 17.55 Mestni pogovori — 19.00 Teden